

Europska
komisija

PANORAMA

Fokus na europsku regionalnu i urbanu politiku

JESEN 2020. / br. 74

LATVIJA

Izgradnja mostova
za jačanje
regionalnog rasta

INTERREG:
POTICANJE
STRATEGIJA
POZELENJIVANJA

FINALISTI
I POBJEDNICI
NAGRADA
REGIOSTARS
2020.

REGIOSTARS
2020

Regionalna
i urbana politika

PANORAMA

SADRŽAJ

UVODNI ČLANAK: Elisa Ferreira, europska povjerenica za koheziju i reforme.....	3
ZELENIJA KOMUNIKACIJA: studija programa Interreg kojom se procjenjuju prakse pozelenjivanja u EU-u i njihovo promicanje u budućim strategijama.....	4
INTERREG @ 30: mladi u središtu trenutačnih i budućih programskih planova.....	8
INICIJATIVA „INTERREG VOLUNTEER YOUTH“: dosad je više od 500 mladih osoba volontiralo diljem Europe kako bi podržalo teritorijalnu suradnju.....	10
TRIDESET RAZLOGA ZA SLAVLJE: Estonija i Latvija sudjeluju u brojčanom izazovu.....	12
VELIKA ANKETA o PREKOGRANIČNOJ SURADNJI: otkriva trenutačno stanje stvari u nizu tema.....	13
EUSAIR: ujedinjavanje znanja i inovacija da bi se riješili zajednički izazovi radi promicanja i vođenja Jadranske i jonske regije.....	15
FINANCIJSKI INSTRUMENTI: u svrhu jačanja gospodarskog rasta EU-a nakon pandemije bolesti COVID-19 Europska komisija prilagodila je zakonodavstvo i olakšala financiranje.....	17
LATVIJA: na dobrom putu prema gospodarstvu temeljenom na znanju i brzem rastu, zemlja na dobar način iskorištava financiranje EU-a.....	19
TOČKE PODATAKA: loša kvaliteta zraka u gradovima Europe svake godine uzrokuje više preuranjenih smrti nego prometne nesreće.....	29
KARTE: mogućnosti prijevoza i infrastruktura električnih vozila da bi se smanjile emisije stakleničkih plinova u gradovima Europe.....	31
REGIOSTARS: finalisti i pobjednici u središtu pozornosti 18. Europskog tjedna regija i gradova 2020. čija se svečanost održala u Bruxellesu i virtualno diljem Europe.....	33
SVOJIM RIJEČIMA: u studiji koju je proveo CESER preporučuje se povezivanje mobilnosti s osposobljavanjem i zapošljavanjem u okviru euroregionalne suradnje.....	39
PROJEKTI: profili uspješnih projekata iz Italije i Hrvatske, Réuniona, Finske, Cipra i grčkih otoka.....	40

4.

8.

15.

17.

19.

40.

UVODNI ČLANAK

Kohezija na terenu: kako ponovno izgraditi naša društva i gospodarstva

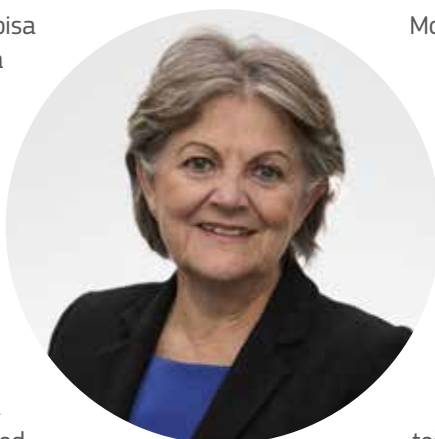
Dragi čitatelji, dobro došli u prvo digitalno izdanje časopisa *Panorama*. Kao što smo i obećali, riječi pretvaramo i djela: postali smo zeleniji u svojem pristupu da vam približimo najbolje priče kohezijske politike s terena. Kako i priliči ovom prvom održivom izdanju časopisa koji predstavlja prijelaz između staroga i novoga, nalazimo se na još jednom raskrižju u Europi.

Moramo ozdraviti, popraviti se i ponovno izgraditi kako bismo se oporavili od ove snažne zdravstvene i gospodarske krize kojom smo svi jako pogođeni. Međutim, ne možemo se oslanjati na isti stari model: ovo je trenutak za obnovu i ponovnu izgradnju na boljim temeljima. Gledamo i prema naprijed, prema programskom razdoblju 2021. – 2027. U kojem se treba postići zeleno, digitalno i otporno gospodarstvo koje katalizira kohezijska politika.

Europska komisija predložila je sveobuhvatni okvir instrumenata: CRII i CRII za hitan odgovor na krizu, REACT-EU kao fleksibilan instrument popravka i Mehanizam za oporavak za promicanje potrebnih strukturnih reformi i naših glavnih kohezijskih programa za dugotrajan razvoj.

Iako mi je drago vidjeti brz napredak u našem radu sa zakonodavcima u donošenju instrumenta REACT-EU, moram reći da se suočavamo sa znatnim izazovima u provedbi.

Zajedno s državama članicama i lokalnim dionicima moramo osigurati da se svi resursi iz tih instrumenata ulažu u snažnu i relevantnu mrežu projekata koji mogu učiniti razliku na terenu. To znači da se programi moraju izraditi brzo i učinkovito. Za nekoliko godina moramo moći građanima pokazati da smo njihov novac mudro iskoristili.

Moramo ulagati u projekte koji neće brzo iskoristiti sredstva, već kojima će se dugoročno moći ubirati plodovi: to je politika ulaganja, a ne politika potrošnje.

Drugo, ova kombinacija instrumenata treba se podudarati s razumnom i koherentnom dugoročnom europskom i nacionalnom strategijom. Ne samo da su nam potrebna mudra i dugoročna ulaganja, već ona trebaju biti usklađena s našim zajedničkim prioritetima na strateškoj razini uzimajući u obzir različite potrebe i polazišne točke država članica.

Ne postoji univerzalno rješenje za probleme i čeka nas jako mnogo napornog rada – Komisiju, zakonodavce, države članice, upravljačka tijela, regionalne i lokalne partnere i građane. Moramo ponovno izgraditi klimatski neutralnu, konkurentnu i uključivu Europu i vjerujem da možemo uspjeti – ako surađujemo. ■

Elisa Ferreira

Europska povjerenica za koheziju i reforme

SAŽETAK REZULTATA ANKETE

**ZAJEDNIČKE ODRŽIVE
KOMUNIKACIJSKE PRAKSE***(stopa sudionika) N = 15*

- 100%** Kružno gospodarstvo
Komunikacija bez papira
- > 50%** Nulta stopa otpada
Manje organiziranih fizičkih događanja
- < 50%** Zelena nabava
Bez plastike
Energetska učinkovitost na lokacijama
- < 1%** Upotreba obnovljivih izvora energije
Procjena razine ugljika
Neutralizacija ugljika

ŠTO POBOLJŠATI*(stopa sudionika) N = 15*

- 20%** Manje organiziranih fizičkih događaja
Kružno gospodarstvo
- 13%** Procjena razine ugljika
Neutralizacija ugljika
Energetska učinkovitost na lokacijama
- 7%** Bez plastike
Interne komunikacijske aktivnosti radi uključivanja (dodana dimenzija, kategorija „Ostalo“)

**SAMOSTALNA PROCJENA
SNAGA PROGRAMA/PROJEKTA***(stopa sudionika) N = 15*

- 100%** Komunikacija bez papira
- 28%** Kružno gospodarstvo
Nulta stopa otpada
Bez plastike
- 1%** Zelena nabava
Energetska učinkovitost na lokacijama
- 0%** Procjena razine ugljika
Neutralizacija ugljika
Upotreba obnovljivih izvora energije

Detaljniji pregled trenutačnih praksi pogledajte u gornjem sažetku:

Prakse upravljanja u programima i projektima

Umjesto da se održive komunikacije ograniče samo na program, značajnija je provedba sustavnog pristupa upravljanju koji obuhvaća i program i financirane projekte u okviru programa. U okviru Interreg programa za alpski prostor razvijene su cjelovite smjernice za pozelenjivanje za njihove sufinanci-

rane projekte. Na internoj razini članovi tima zajedničkog tajništva potpisali su „Izjavu o dobrovoljnom preuzimanju obveze za smanjenje ugljičnog otiska u profesionalnim aktivnostima“. Nadalje, želju za zelenijim programom izrazile su i partnerske države u izjavi o misiji programa.

Program Interreg V-A Italija – Slovenija zanimljiv je primjer zajedničkih napora pet projekata. Godine 2019. U okviru programa dodijeljena su dodatna financijska sredstva projektima koji su djelomično financirani u okviru prioritetne osi 2 „Suradnja radi provedbe niskougljičnih strategija i akcijskih planova“. U tim se projektima i dalje upotrebljava metodologija „kapitalizacija i komunikacija“, pri čemu je u okviru projekta isplanirano nekoliko komunikacijskih aktivnosti kao da se radi o jednom projektu.

Događajima na internetu promiče se veća učinkovitost

Događaji na internetu jedan su od najučinkovitijih načina smanjivanja ugljičnog otiska, osobito kada se u normalnim okolnostima u okviru programa i projekata organiziraju tisuće organiziranih događaja svake godine.

Tijekom proteklih godina u okviru programa Interreg Europa proizvedeno je gotovo 100 sati sadržaja za događaje na internetu koji su usmjereni na regionalne stvaratelje politika. Različite tehnologije, oblici i formati ispitani su i upotrijebljeni kako bi ti događaji na internetu sudionicima bila zanimljiva i korisna. ➤

Programski tim započeo je s provedbom događaja na internetu. Članovi su prošli osposobljavanje i u vrlo kratkom razdoblju njihov se napor isplatio zato što je, primjerice, više sudionika prisustvovalo na virtualnim događajima nego na fizičkim događajima.

Neutralizacija ugljika je moguća

Iako se neutralizacija ugljičnog otiska čini složenom, dva projekta pokazala su da se to može postići.

U okviru projekta BalkanROAD, financiranog sredstvima iz programa Interreg Balkan – Mediteran, organizirana je konferencija s nultom stopom ugljika: „OpenEARTH 2020 – konferencija o prilagodbi na klimatske promjene i ublažavanju klimatskih promjena”. Svi sudionici pružili su pojedinih u pogledu putovanja i smještaja kako bi se mogao procijeniti cjelokupni ugljični otisak konferencije. Izračuni su napravljeni u skladu sa smjericama IPCC-a (Međunarodni panel o klimatskim promjenama) i predstavljeni u obliku plakata.

Posađena su stabla hrasta kako bi se neutraliziralo 17,2 tona ugljičnog dioksida proizvedenog na konferenciji. Broj stabala procijenjen je na temelju CO₂ koji hrastovi akumuliraju tijekom svojeg životnog vijeka.

Drugi primjer dolazi iz zajednice od 22 projekta za održivi turizam koji su financirani sredstvima programa Interreg MED. Održana je konferencija na kojoj su se u potpunosti primjenjivala načela kružnoga gospodarstva i neutralizirao je 78 tona CO₂ proizvedenih tijekom trajanja događaja. Sudionici su bili uključeni tako da su glasovali za jedan od nekoliko projekata koji će primiti doprinose za neutralizaciju.

Zelena nabava: uključeni dobavljači

Jedno od ključnih područja u koje bi trebalo uvesti sustavnu zelenu praksu jest zelena nabava. Tijekom konferencije na kojoj je sudjelovalo 400 sudionika, Interreg programom za regiju Baltičkog mora išlo se dalje od nabave standardnih zelenih ambalaža za ugostiteljstvo.

S obzirom na to da one općenito obuhvaćaju „označenu organsku hranu”, ali u obzir ne uzimaju aspekte poput lokalne i sezone proizvodnje, programom je izmijenjena praksa nadmetanja podjelom ugostiteljstva u manje jedinice (dnevno i noćno). Na taj je način manjim društvima omogućeno da se natječu s lokalnim dobavljačima. Štoviše, svi ugostitelji koji su sudjelovali u podnošenju prijave prošli su fazu razgovora kako bi se procijenio njihov individualan pristup održivom ugostiteljstvu.

Drugi primjer uključivanja dobavljača dolazi iz programa Interreg za južnu baltičku regiju: dobavljači uređaja USB PEN zamoljeni su da u svojim ambalažama odustanu od plastične folije za jednokratnu upotrebu.

Izbjegavanje rasipanja hrane iz ugostiteljstva

Prema web-mjestu Europe u Europi se svake godine baci 20% hrane proizvedene za ljudsku potrošnju (odnosno 88 milijuna tona). Svijest o rasipanju hrane još je uvijek vrlo niska, zbog čega se u okviru projekta STREFOWA, financiranog u okviru Interreg programa za središnju Europu, želi promicati smanjivanje rasipanja hrane u regijama središnje Europe.

Projekt svoju misiju komunicira primjerom. Osim ugostiteljstva s nultom stopom otpada na svim događajima, u okviru projekta STREFOWA organizirano je pet *hackathona* o rasipanju hrane u Austriji, Italiji, Mađarskoj, Poljskoj i Češkoj čiji je cilj bilo podizanje svijesti, uključujući među lokalnim zajednicama, da bi se pronašla rješenja na internetu kojima bi se podržalo smanjenje rasipanja hrane u središnjoj Europi.

Prijelaz na kružno gospodarstvo tijekom Europskih dana suradnje

U Interreg programu Estonija – Latvija slijede se smjernice o zelenim događajima razvijene u okviru projekta „Javi zeleni događaji“. Događaji u okviru Europskog dana suradnje 2017., 2018. i 2019. bili su prilika za podizanje svijesti o navedenim smjernicama i o njihovoj provedbi u praksi. Primjerice, događaji su bili usmjereni na pristupe poput razvrstavanja otpada, upotrebe lokalnih proizvoda i vode iz slavine te podjelu nagrada od recikliranih i/ili održivih materijala.

Prakse pozelenjivanja komunikacije provedene su tijekom triju svečanosti proslave Europskog dana suradnje 2019. U Pskovu, Salaspilsu i Sankt Peterburgu koje su bile organizirane u okviru prekograničnog programa Latvija – Rusija. Događaji povezani s okolišem podržani su darovima, suvenirima, karticama s imenima, trakama, kemijskim olovkama i drugim priborom koji se može ponovno upotrijebiti.

Sve navedene prakse pokazuju na koji se način programima i projektima želi ići prema naprijed. U toj se mreži nalazi i nekoliko inicijativa za izgradnju čvrstih smjernica radi pružanja potpore u donošenju informiranih odluka. ■

Proslava 30. godišnjice Interrega usredotočena na mlade

Proslavom 30. godišnjice programa Interreg i pripremom za sljedeće programsko razdoblje želi se dobiti ključan uvid sljedeće generacije o tome kako ih se može uključiti u poboljšanje teritorijalne suradnje diljem Europe.

U središtu europskog projekta, posljednjih se 30 godina u okviru Interrega podupirala suradnja među regijama uklanjanjem prepreka i promicanjem zajedničkog djelovanja u cilju suradnje među građanima.

Svečanosti programa Interreg usredotočene su na tri odvojene, ali međusobno povezane teme: „Svi imamo susjede”, „Mladi” i „Zelena i klimatski neutralna Europa”.

Godine 2018. mladi u dobi od 15 do 29 godina činili su 17% stanovništva EU-a. Bez obzira na spol, ekonomsku situaciju, socijalno podrijetlo ili dob, mladi se suočavaju sa zajedničkim izazovima poput lošeg tržišta rada i nedostatnih prilika za obrazovanje i osposobljavanje.

Nadalje, mladi ljudi nisu imuni na druge krize kao što su globalno zagrijavanje, nesigurnost i rasprostranjeno nepovjerenje

u javne institucije. Međutim, svoju želju za boljom budućnošću dijele diljem kontinenta. EU kao cjelina pruža niz prilika, osobito za povećan broj osoba koje odlaze izvan granica u potragu za radom ili odmorom.

Pozitivni pomaci

U okviru programa Interreg ljudima se pruža pomoć u putovanju iz jedne države članice u drugu, u pronalasku radnih mjesta u pograničnim regijama Europe i izvan njih te u pristupu javnim uslugama koje su najbliže njihovim domovima. Omogućavanje mobilnosti mladih zaista je ključno za jačanje položaja Europe kao gospodarstva temeljenog na znanju.

Time se promiču mreže i aktivnosti kojima se mladim poduzetnicima pomaže u razvoju vještina i ujedno otključava njihov neiskorišteni potencijal. Stvara se i povoljno okruženje za transformaciju njihovih inovativnih ideja u stvarnost. Programom Interreg obrazuju se mladi ljudi u Uniji i izvan nje kako bi postali svjesni globalnog zagrijavanja i kako bi svoje navike prilagodili održivijem načinu života. Njime se gradi povjerenje preko granica uspostavom zajedničkih javnih usluga koje su mladima lako dostupne. U projektima [IEER](#) i [Eur. Friends](#) te u programima Interreg Europa i Meuse-Rajna vide se neke od tih značajki.

“ Programom Interreg osigurava se uključenost građana i mladih u izgradnju našeg kontinenta. ”

Postizanje odgovarajuće ravnoteže

Godina 2020. važna je godina za Interreg. Dok slavimo postignuća u posljednjih 30 godina, nalazimo se i na važnom raskrižju u pripremi za sljedeće programsko razdoblje. Interreg je otvoren za nove i inovativne ideje mladih ljudi diljem Unije. Imajući to na umu, Europska komisija provela je ciljane ankete i grupne rasprave na internetu s mladima koji su povezani sa svijetom Europske teritorijalne suradnje (tj. EU-om i njegovim susjednim zemljama).

Rezultati tih razmjena temelj su dokumenta „Manifest mladih ljudi za bolju teritorijalnu suradnju u Europi” koji je predstavljen Elisi Ferreiri, povjerenici EU-a za kohezijsku politiku i reforme i njemačkom predsjedništvu Vijeća EU-a na godišnjem događaju Interrega u Bruxellesu 15. listopada.

U svojem je odgovoru povjerenica Ferreira rekla: „Programom Interreg osigurava se uključenost građana i mladih u izgradnju našeg kontinenta. Ne samo da je politici suradnje potreban glas civilnog društva za oblikovanje budućnosti, već će se Interreg programom nastaviti pružati potpora projektima kojima će se omogućiti da sljedeća generacija živi na kontinentu punom mogućnosti promicanjem zapošljavanja, studentskih razmjena i jednakog pristupa kvalitetnim uslugama uz granice.”

U ovom se manifestu, dostupnom na [web-mjestu GU REGIO](#), daje glas idejama mladih ljudi o programu Interreg i osobito o tome kako ga bolje uskladiti s njihovim očekivanjima. Uglavnom je namijenjen stvarateljima politika na razini EU-a, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i upravljačkim tijelima programa Interreg i korisnicima projekta, organizacijama zainteresiranim u koheziju, i osobito u Interreg, izradu politika, mlade, uključenost građana i demokratsko sudjelovanje u EU-u. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://europa.eu/!yB96wx>

«Interreg Volunteer Youth»

Inicijativa IVY poziva više od 500 mladih volontera na teritorijalnu suradnju

Od njezina pokretanja u ožujku 2017. U inicijativu „Interreg Volunteer Youth” uključilo se više od 500 volontera. Diljem Europe stotine mladih podržava programe Interreg i projekte povećanjem vidljivosti teritorijalne suradnje u EU-u i susjednim zemljama.

Istodobno, inicijativa IVY mnogim je mladim ljudima pružila priliku da uče i bolje razumiju ciljeve i izazove europskog projekta. Uz potporu Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku Europske komisije, inicijativom upravlja Udruga europskih pograničnih regija (AEBR) u okviru Europskih snaga solidarnosti.

Radeći u okviru inicijative IVY volonteri podržavaju konkretna postignuća programa Interreg i projekata u kojima sudjeluju te ih promiču i izvješćuju o njima.

Myrto Vergou, volonterka u projektu „Jačanje upravljanja okolišem od strane MSP-ova koje vode mladi” u okviru programa Interreg Grčka – Bugarska, rekla je: „Naučila sam mnogo o međuregionalnim odnosima Grčke i Bugarske, našim zajedničkim interesima i o tome kako možemo pomoći jedni drugima.

Sada imam jasnu sliku naših snaga i slabosti i nadam se da ću svojim radom moći o tome informirati i [...] druge ljude.”

Do danas su volonteri sudjelovali u 41 programu Interreg i 165 projekata Interreg u kojima je naglašen važan utjecaj inicijative IVY. Inicijativa IVY nastavit će s radom u 2021. kako bi se mladima omogućilo da sudjeluju u europskoj teritorijalnoj suradnji i kako bi ih se osnažilo da sudjeluju u pothvatima solidarnosti i suradnje.

Myrto Vergou ima jasnu viziju o tome kako izvući najbolje iz međuregionalnih odnosa.

Djelovanje inicijative IVY

Od 2019. volonteri u programu Interreg imaju priliku organizirati događanja u ime GU REGIO radi podizanja svijesti o kohezijskoj politici, takozvane aktivnosti angažiranja građana (CEA). Volonteri su dosad organizirali 23 takva događanja organiziranjem aktivnosti za građane i uključivanjem lokalne zajednice u cilju informiranja ljudi o mnogim koristima europske regionalne politike.

Aktivnosti organizirane 2019. uključivale su prikupljanje otpada u Pirenejima, sportska natjecanja u gradu Naujoji Akmenė u Litvi, vožnju kanuima po rijeci Venta u Latviji i Litvi, radionicu o kakau u Gvadalupi, planinarenje po šumi Grumsin u Njemačkoj i radionicu za mlade u Sloveniji. Ljubitelji prirode, zaljubljenici u sport, djeca i ljubitelji čokolade – svi su mogli naučiti više o kohezijskoj politici uživajući u omiljenim aktivnostima.

Solidarnost preko granica

Pojava pandemije bolesti COVID-19 utječe na inicijativu IVY zbog posljedice zatvaranja granica i potpunog ograničavanja kretanja u određenim zemljama. Kao reakciju na situaciju, GU REGIO i AEBR omogućili su volontiranje na daljinu već uključenim volonterima, dok je volontiranje stavljeno na čekanje za one koji su trebali početi volontirati u trenutku kada je većina zemalja uvela stroge mjere radi ograničavanja širenja infekcije.

Međutim, organizacije domaćini i volonteri nesmetano su koordinirali i nastavili suradnju tijekom trajanja tog razdoblja, a razdoblja mobilnosti započela su čim je bilo sigurno putovati u EU-u.

Kako bi proslavila ulogu mladih u teritorijalnoj suradnji, Europska komisija uključila je volontere inicijative IVY u mnoga događanja posvećena 30. godišnjici Interrega kapitalizirajući njihova iskustva kako bi saznala više o željama i očekivanjima mladih Europljana o budućnosti teritorijalne suradnje.

Imajući to na umu, u GU REGIO pokrenuli su anketu u svrhu prikupljanja ideja o tome kako poboljšati Interreg u budućnosti, a rezultati su uključeni u manifest predstavljen povjerenici Elisi Ferreira na godišnjem sastanku o programu Interreg.

Uz taj izniman napor koji je omogućio dugotrajnu i plodnu uključenost mladih u Interreg, Europska komisija zahvaljujući inicijativi IVY šalje važnu poruku sljedećoj generaciji: solidarnost je u središtu EU-a i tu vrijednost potrebno je cijeniti i dijeliti kako bismo zajedno izgradili našu budućnost. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.interregyouth.com/>

Proslava 30. godišnjice Interrega na granici Estonije i Latvije

Prvi projekt suradnje između dviju zemalja uz potporu programa Interreg Estonija – Latvija pokrenut je 2008. Otad je zahvaljujući 119 uspješnih projekata olakšano stvaranje odličnih partnerstava i susjedske suradnje preko granica.

Suradnja je usredotočena na razvoj poslovanja i razvoj proizvoda MSP-ova koji djeluju u sektoru informacijske tehnologije, prehrambenom sektoru, farmaceutskom sektoru, svemirskom sektoru i drugim sektorima. Jačanje radne mobilnosti, svijest o zaštiti okoliša, turizam temeljen na baštini i male luke za jedrilice okupili su desetke državnih i općinskih institucija, poduzeća i NVO-ova.

Dok 2020. slavimo 30 godina Interrega u Estoniji i Latviji, usredotočeni smo na susjede, zelene teme i uključivanje mladih – sve to integrirano je u nekoliko zajedničkih aktivnosti u kojima se broj 30 odražava kao izazov!

Jeste li ikada pokušali odgovoriti na **30 pitanja** o Interregu i Estoniji i Latviji? Jeste li znali da se na web-mjestu keep.eu nalaze najsveobuhvatnije informacije o svim programima

Interreg? u rujnu 2020. samo su najiskusniji voditelji projekata i posvećeni zaljubljenici u program mogli točno odgovoriti na internetski kviz „Ususret proslavi 30. godišnjice Interrega”.

30 kilometara za 30 godina Interrega. Jeste li ikada nešto proslavili planinarenjem u duljini od 30 kilometara? Također u rujnu, 50 Estonaca i Latvijaca, među kojima je bilo mnogo mladih, proslavilo je suradnju i slavilo prirodu hodanjem po istočnoj strani grada Cēsisa u Nacionalnom parku Gauja u Latviji po posebnoj ruti osmišljenoj samo za proslavu Interreg 30.

30 stabala za 30 godina Interrega. Jeste li ikada proslavili rođendan Interrega i Europskog dana suradnje na granici Estonije i Latvije? Dana 19. rujna provoditelji programa Estonija – Latvija učinili su upravo to posadivši 30 stabala i učinivši tako novoizgrađeni zajednički centar gradova blizanaca EU-a Valga i Valka zelenijim. ■

Stajališta iz ažurirane ankete o suradnji preko granica EU-a

U velikoj anketi o prekograničnoj suradnji koju je objavila Europska komisija vidljiva je veća interakcija i viša razina povjerenja među pograničnim zajednicama.

Most Oresund između Danske i Švedske.

Dana 15. listopada povjerenica Ferreira otkrila je rezultate velike ankete o prekograničnoj suradnji koju je u ime Europske komisije provelo društvo Gallup International u razdoblju između veljače i travnja 2020.

Anketa je usredotočena na suradnju među bliskim pograničnim regijama III. razine prema NUTS-u u barem dvije različite države članice EU-a i/ili nekim zemljama izvan EU-a. Provedena je u pograničnim regijama obuhvaćenima Interreg programima prekogranične suradnje 27 država članica EU-a, Andore, Lihtenštajna, Ujedinjene Kraljevine, Norveške i Švicarske.

Radi se o nastavku prvog izdanja provedenoga 2015. U anketi je istražen jednak raspon tema, osobito: svijest o programima prekogranične suradnje, prekogranična mobilnost, stavovi prema građanima iz susjednih zemalja (prekogranično iskustvo) i prepreke prekograničnoj suradnji među pograničnim regijama.

Svijest o prekograničnim programima suradnje

Svijest o prekograničnim aktivnostima financiranim sredstvima EU-a za regionalnu politiku smanjila se za sedam postotnih bodova od 2015. Samo je 24% ispitanika koji žive u pograničnim regijama obuhvaćenima Interreg programima prekogranične suradnje čulo za aktivnosti prekogranične suradnje financirane sredstvima EU-a na svojem području.

Među 54 programa Interrega ta se razina svijesti kreće od 51% (Slovenija – Mađarska) do niskih 11% (Litva – Poljska).

Nema sumnje da je ovo razočaravajuć rezultat, no on Europskoj komisiji pruža dodatni poticaj da poboljša svoje komunikacijske napore u budućnosti, zajedno s nacionalnim i regionalnim nadležnim tijelima uključenima u prekograničnu suradnju.

Prekogranična mobilnost

Prekogranična mobilnost poboljšala se od 2015. I sada se odnosi na 56% (+3 postotna boda) građana koji žive u pograničnim regijama EU-a. Od sudionika koji žive u pograničnim regijama EU-a, njih 79% putovalo je u susjednu zemlju barem jednom, što je povećanje od +3 postotna boda u odnosu na prethodno izdanje. Od ukupno procijenjenih šest razloga za prekogranično putovanje, sudionici su putovanje za odmor, uključujući turističke posjete, (58%, +14 postotnih bodova) naveli kao najvažniji razlog, a slijedi putovanje radi kupnje robe i usluga (34%, +8 postotnih bodova).

Jedan sudionik od pet (22%) sudionika putovao je u susjednu zemlju radi posjeta prijateljima, dok je 16% putovalo radi posla ili u poslovne svrhe, a 15% u posjet obitelji. Sudionici su najčešće putovali u partnersku zemlju radi upotrebe javnih usluga (10%). Najveće stope mobilnosti izmjerene su u programu prekogranične suradnje Irska – Ujedinjena Kraljevina [PEACE] (81%, +4 postotna boda) i Austrija – Njemačka/Bavarska (76%, +2 postotna boda). Omjer sudionika koji su putovali u inozemstvo u zemlje obuhvaćene programom prekogranične suradnje Interreg koji se provodi u njihovoj regiji povećan je u odnosu na 2015. neovisno o tome o kojem se razlogu radi.

Konkretnije, putovanje radi odmora, uključujući turizam, bilježi najveći porast u odnosu na prethodno izdanje (+14 postotnih bodova), a slijede putovanje radi kupnje robe i usluga (+8 postotnih bodova).

Stavovi prema građanima susjednih zemalja općenito su pozitivniji

Pozitivni stavovi prema građanima susjednih zemalja izmjereni 2015. potvrđeni su i 2020. Velika većina ljudi koji žive u pograničnim regijama EU-a osjećala bi se ugodno kad bi građanin druge zemlje obuhvaćen programom prekogranične suradnje Interreg bio njihov susjed (91%), kolega na poslu (89%), član obitelji (88%) ili upravitelj (82%). Svi ti omjeri blago su se povećali od 2015. iako je osnovica bila vrlo visoka (za +1 postotni bod ili +2 postotna boda). Štoviše, dvije trećine sudionika (66%) slaže se da se većini ljudi može vjerovati, od toga se njih 19% uvelike slaže s tom tvrdnjom, a 47% se donekle slaže s tom tvrdnjom. To predstavlja blagi porast (+5 postotnih bodova) u ukupnoj razini povjerenja u ljude u odnosu na prethodno izdanje.

Velike nejednakosti vidljive su ako se rezultati promotre na razini programa: najveći omjer društvenog povjerenja vidljiv je u programima koji uključuju nordijske zemlje: Švedska – Norveška (89%), Švedska – Danska – Norveška (87%), PG028 Švedska – Finska – Norveška (86%) i PG032 Švedska – Finska – Norveška (84%). Suprotno tome, manje od polovice sudionika slaže se s tom tvrdnjom u sljedećim programima: Grčka – Cipar, Slovačka – Mađarska i Slovačka – Češka (svi po 44%), Grčka – Bugarska (45%) i Slovenija – Mađarska (48%).

Prepreke prekograničnoj suradnji

U skladu s prethodnim izdanjem sudionici će život u pograničnoj regiji vjerojatnije smatrati prilikom (38%) negoli preprekom (3%). Od šest istraženih potencijalnih prepreka, razlike u jezicima (52%) te pravne i administrativne razlike (44%) ostaju najčešće spomenutim preprekama prekograničnoj suradnji. Međutim, ti su se omjeri smanjili za pet postotnih bodova, odnosno za dva postotna boda u odnosu na prethodno izdanje. Treće, 41% sudionika smatra da društvene i gospodarske razlike predstavljaju problem za suradnju između njihove zemlje i partnerske zemlje ili partnerskih zemalja, što odgovara padu od pet postotnih bodova u odnosu na prethodno izdanje. Četvrti razlog, koji je navela jedna trećina sudionika (32%), jesu kulturne razlike (stabilno od 2015.).

PREPREKE PREKOGRANIČNOJ SURADNJI

Razlike u jezicima: **52%**

Pravne i administrativne razlike: **44%**

Društvene i gospodarske razlike: **41%**

Kulturne razlike: **32%**

Pristupačnost: **30%**

Na kraju, manje od tri osobe na 10 sudionika (30%) smatraju da pristupačnost (primjerice zemljopisne prepreke ili prometna infrastruktura) predstavlja problem u suradnji između njihove zemlje i partnerske zemlje ili partnerskih zemalja. Ovaj omjer ostao je stabilan od prethodnog izdanja. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://europa.eu/lcW77bW>

Jadranska i jonska regija Pravi primjer za Europu i izvan nje

Predsjedanje Strategijom EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR), koje se izmjenjuje na godišnjoj razini, svakoj od devet zemalja sudionica naizmjenično pruža priliku za usmjeravanje prioriteta i upravljanje budućim djelovanjem. Dana 1. lipnja 2020. Slovenija je preuzela predsjedanje od Srbije s ciljem da uspješno uključi vodeće projekte EUSAIR-a i učini ih zelenijima radi postizanja održive, konkurentne i društveno uključive gospodarske makroregije.

Od 1. lipnja 2020. do 31. ožujka 2021. Slovenija će predsjedati Strategijom EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR). Raduje me činjenica da su u posljednjih nekoliko godina naši kolege, zajedno s partnerima iz brojnih institucija diljem regije, uspjeli izgraditi partnerstvo koje može poslužiti kao primjer i kojim se olakšava izgradnja povjerenja u ovaj fascinantno dio Europe.

Danas je ključno očuvati to povjerenje. Iako smo svi pogođeni pandemijom bolesti COVID-19, naučili smo i vrlo važnu lekciju: možemo pobijediti jedino ako surađujemo.

Imali smo uspješan početak jer je upravni odbor usvojio vodeće projekte EUSAIR-a za razdoblje 2021. – 2027. Ključno je da se svi dionici zajednički dogovore oko makroregionalnih prioriteta koji će biti uključeni u daljnje programske dokumente koji primaju potporu iz europskih strukturnih i investicijskih fondova i strateškog okvira IPA III.

Ovaj cilj, utvrđen još Deklaracijom iz Katanije 2018., konačno je postignut na 12. sastanku upravnog odbora EUSAIR-a održanom 10. lipnja 2020. Nakon dvije godine intenzivnog rada upravljačke strukture EUSAIR-a i osobito četiriju tematskih upravljačkih skupina, donesen je konačan popis makroregionalnih prioriteta.

Naši kolege iz svih zemalja EUSAIR-a, kao i europska povjerenica za koheziju i reforme, Elisa Ferreira i Olivér Várhelyi, europski povjerenik za susjedstvo i proširenje, već su obaviješteni o opsežnom popisu projekata. Zajednički dogovorene makroregionalne prioritetne mjere jedan su od pothvata za koji ne bismo trebali štedjeti napore kako bismo mogli osigurati političku, gospodarsku i financijsku konvergenciju unatoč trenutačnoj krizi.

Usredotočenost na zeleni plan

Ključan koncept koji obilježava predsjedanje Slovenije u razdoblju 2020. – 2021. jest „pozelenjivanje EUSAIR-a”. U nastavku se nalazi sažetak četiriju glavnih argumenata Slovenije za tu stratešku odluku:

Zeleni plan jedan je od prioriteta sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira EU-a.

U okviru EUSAIR-a, zajedno s Bosnom i Hercegovinom, Slovenija je odgovorna za koordinaciju stupa za kvalitetu okoliša.

Kao država članica EU-a od 2004., Slovenija je oduvijek bila veliki zagovornik proširenja EU-a na jugoistočnu Europu.

Duboko vjerujemo da su u tom procesu standardi zaštite okoliša jednako važni kao gospodarski i demokratski standardi.

I na kraju, oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19 na našem kontinentu i diljem svijeta može jedino biti zelen. Živimo u divnoj regiji s prekrasnom obalom i prekrasnim zaleđem. U ovim su vremenima solidarnost i učinkovita multilateralna i regionalna suradnja sve važnije, a naša jadranska i jonska regija može poslužiti kao pravi primjer za Europu i izvan nje.

U nekoliko smo posljednjih mjeseci na temelju konsenzusa uključenih zemalja uspjeli utvrditi teme posebnih projektnih prijedloga i uspostaviti temelj za rješavanje ključnih izazova u pogledu budućnosti regije koji se odnose na plavi rast, povezivost, okoliš i turizam.

Odlučni smo u objedinjavanju znanja i inovacija dostupnih u regiji. To nas pokreće i vodi prema naprijed. Jadranska i jonska regija može biti otporna samo ako se ljudi koji u njoj žive osjećaju snažno i povezano. ■

Anže Logar

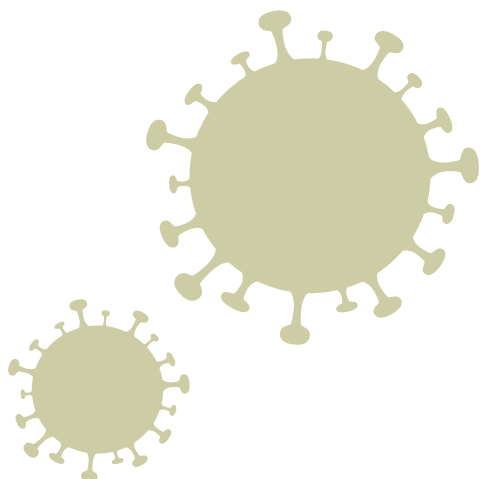
Ministar vanjskih poslova Republike Slovenije

Solane u Parku prirode Sečovlje Salina u Sloveniji slave tisućljetnu tradiciju.

Financiranje MSP-ova u zelenoj i digitalnoj tranziciji nakon pandemije bolesti COVID-19

Prolazimo kroz turbulentna vremena i suočeni smo s neviđenom zdravstvenom, socijalnom i gospodarskom krizom. Mala i srednja poduzeća jako su pogođena. Europska komisija, zajedno s državama članicama, na novonastale je potrebe odgovorila na vrlo fleksibilan način, donošenjem zakonodavstva EU-a i olakšavanjem financiranja za europska poduzeća kako bi im pomogla da nastave sa svojim poslovanjem.

Da bismo se mogli oporaviti i postići snažno i uključivo gospodarstvo, jasno je da trebamo brzo ponovno pokrenuti gospodarski rast. Očito je i da moramo postati snažnije, otpornije i uključivije društvo. Izazov jest osmisliti prilagođenu financijsku i praktičnu potporu za gospodarski rast na temelju dvostrukih ciljeva zelene i digitalne tranzicije kako bismo ponovno izgradili konvergenciju u svim zemljama EU-a.

Cilj jest ulagati u poduzeća kako bi im se pomoglo u rastu i stvaranju zajedničke vrijednosti. Fondovima EU-a želi se pružiti podrška poduzećima da se uključe u inovativna rješenja za socijalne izazove koji se podudaraju s ciljevima prosperiteta i poslovnim ciljevima.

Neka su poduzeća istražila granicu između svrhe i profita kako bi učinila pravu stvar i istodobno izgradila poslovni model kako bi se to i ostvarilo. I javna i privatna društva mogu imati socijalnu svrhu i maksimizirati profit. Poslovne odluke utječu na radnike, klijente, dobavljače, zajednicu i okoliš. Poduzeća trebaju igrati aktivnu ulogu u zelenoj i digitalnoj tranziciji.

“Kombiniranjem financijskih instrumenata i bespovratnih sredstava mogu se iskoristiti prednosti obaju alata zbog čega bi to mogao biti zaista djelotvoran mehanizam financiranja za zelenu i digitalnu tranziciju.”

Katerina Fortun, politička analitičarka, GU REGIO

Ambicije i inovacije

U trenutačnoj krizi poduzećima su još više potrebne sigurnost te financijska i praktična potpora. Trenutačna situacija pruža nam i priliku da ponovno promislimo o tome kako poduzeća funkcioniraju. Cilj fondova EU-a jest motivirati poduzetnike i pružiti im potporu u provedbi ambicioznijih promjena i inovativnih poslovnih modela kojima se maksimizira profit i stvara zajednička vrijednost. Koji je najbolji alat da se to ostvari – zajmovi ili bespovratna sredstva?

S jedne strane, financijski instrumenti poput zajmova, jamstava i vlasničkih ulaganja predstavljaju priliku i za javnu i privatnu suradnju, omogućavajući kataliziranje kapitala u utjecajno ulaganje. Financijske su potrebe velike, a javni dugovi dosegli su rekordne iznose kako bi se riješila kriza nastala zbog bolesti COVID-19. Javna sredstva možda neće biti dovoljna. Financijskim instrumentima fondova EU-a mogu se potaknuti privatna ulaganja dijeljenjem rizika s ulagačima u cilju jačanja financiranja za poduzetnike.

S druge strane, MSP-ovi trpe veće gubitke. Bespovratnim sredstvima EU-a može se pružiti potrebna potpora za ponovnu izgradnju poslovnih modela i njihovo provođenje u ovim nesigurnim vremenima.

Udruživanjem snaga mogu se stvoriti nove prilike. Kombiniranjem financijskih instrumenata i bespovratnih sredstava mogu se iskoristiti prednosti obaju alata zbog čega bi to mogao biti zaista djelotvoran mehanizam financiranja za zelenu i digitalnu tranziciju.

Ostvarivanje gospodarskog rasta

Poduzeticima bi mogla biti potrebna i praktična potpora u prilagodbi poslovnih modela kako bi mogli napredovati čineći dobre stvari. Savjetovanje, pomoć i izgradnja kapaciteta ključne su sastavnice uspješnih financijskih instrumenata za dodatno povećanje učinkovitosti i djelotvornosti financiranja.

U kombinaciji s bespovratnim sredstvima, tim se financijskim instrumentima može pružiti prilagođena financijska i praktična potpora za oporavak i rast na temelju dvostrukih ciljeva zelene i digitalne tranzicije. Poduzeća sa svrhom imat će ključan doprinos za gospodarstvo koje radi za ljude i stvara radna mjesta, rast i ulaganja.

Ponovnim promišljanjem o načinu na koji poduzeća posluju možemo pomoći u rješavanju velikih problema našeg vremena. Imamo kapacitet, tehnologiju i resurse za izgradnju snažnog i otpornog društva – i na taj način možemo ostvariti gospodarski rast. ■

Latvija na putu prema gospodarstvu temeljenom na znanju i uključivom rastu

Smještena u baltičkoj regiji sjeverne Europe, Latvija je zemlja koja se ponosi svojom bogatom kulturnom baštinom i prekrasnom prirodom. Od njezina pristupanja Europskoj uniji 2004. financiranje sredstvima iz kohezijske politike bilo je ključan element njezina gospodarskog i društvenog razvoja.

Latvija, jedna od triju baltičkih država, stekla je neovisnost 18. studenoga 1918. Graniči s Estonijom na sjeveru, Rusijom na istoku, Bjelorusijom na jugoistoku i Litvom na jugu. Njezine obale izlaze na Baltičko more na zapadu i na Riški zaljev na sjeveru.

U zemlji živi gotovo dva milijuna ljudi; službeni jezik je latvijski, koji je ujedno i jedan od najstarijih europskih jezika.

Regionalne nejednakosti i glavni izazovi

Latvija je u posljednjih deset godina ostvarila stabilan rast unatoč ozbiljnoj financijskoj krizi u razdoblju 2007. – 2009. I njezinim posljedicama. BDP Latvije po glavi stanovnika mjeren 2019. U paritetima kupovne moći dosegao je 69% prosjeka EU-a u usporedbi sa 60% iz 2008.

Iako je Latvija jedna od zemalja članica Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj s najvećim nejednakostima u regionalnom razvoju, u posljednjem je desetljeću zabilježen najbrži rast u susjednim regijama izvan Rige.

Godine 2016. U regiji Rige BDP po glavi stanovnika iznosio je 17 213 EUR (135% prosječnog BDP-a po glavi stanovnika u zemlji), u regiji Kurzeme iznosio je 74%, u regiji Vidzeme 66%, u regiji Zemgale 63% i regiji Latgale 51%. Slične regionalne nejednakosti postoje i na razini poslovanja, zapošljavanja i prihoda, kao i u pristupu zdravstvenoj skrbi, socijalnim uslugama i kvalitetnom obrazovanju.

U prošlom desetljeću broj stanovnika i dalje je pao otprilike 1% godišnje, osobito među radno sposobnim stanovništvom, i zbog iseljavanja u druge zemlje EU-a i zbog niskih stopa nataliteta. Taj trend nametnuo je velik pritisak na potencijal za rast, tržište rada i sposobnost zemlje da financira i održa javnu infrastrukturu i usluge.

Nejednakosti u prihodima u Latviji među najvišima su u EU-u. Rizik od siromaštva uglavnom pogađa umirovljenike, osobe s invaliditetom, samohrane roditelje, velike obitelji i dugoročno nezaposlene osobe.

Utjecaj krize zbog pojave bolesti COVID-19

Nedavna pandemija pokazala se izazovom za latvijsko društvo i za kapacitet fondova EU-a. Gospodarska kriza uzrokovana ograničenjima nametnutima tijekom pandemije koronavirusa znatno će utjecati na gospodarstvo i društvo Latvije. Trenutačno je to teško predvidjeti jer razvoj pandemije i njezin daljnji potencijalni utjecaj na globalna gospodarstva, gospodarstvo

EU-a i gospodarstvo Latvije još uvijek nisu potpuno jasni. Kriza će dovesti do restrukturiranja međunarodnih tržišta i domaćih gospodarskih struktura, što može dovesti i do prilika za razvoj latvijskog gospodarstva.

Unatoč izazovima koji proizlaze iz bolesti COVID-19, ulaganja iz fondova EU-a u latvijsko gospodarstvo ostala su nepromijenjena u 2020. Stoga, u skladu s ažuriranim makroekonomskim prognozama, BDP Latvije ove će godine pasti za 7% u usporedbi s 2019., dok će doprinos iz ulaganja fondova EU-a ostati na 1,2 postotna boda (bez takvih ulaganja, BDP zemlje pao bi za 8,2%).

U srpnju ove godine Europska komisija odobrila je izmjene (koje je podnijela Latvija) operativnog programa kojim se predviđa ponovna raspodjela financijskih sredstava EU-a radi ublažavanja posljedica bolesti COVID-19. Izmjenama se odobrava raspodjela sredstava EU-a u iznosu od 386 milijuna EUR u mjere gospodarskog oporavka, odnosno projektima koji se mogu brzo provesti.

Sredstva se prvenstveno dodjeljuju da bi se ojačao kapacitet sustava zdravstvene skrbi hitnim ulaganjima u područja infektologije i psihijatrije. Namijenjena su i kao potpora poduzećima pružanjem kratkotrajne imovine poduzećima koja se bave izvozom i proizvodnjom, modernizacijom proizvodnih procesa i jačanjem gospodarstva. Nadalje, ulaganja su usmjerena na ublažavanje socioekonomskih učinaka ulaganjem u mjere zapošljavanja kao i razne infrastrukturne projekte. ■

S mještena na sjeveru Europe, Latvija se proteže na 64 559 km². Ima više od 12 000 rijeka i 2 256 jezera, što je čini četvrtom u Europi po slatkovodnim resursima. Većina krajolika sastoji se od plodnih ravnica, od čega se 29% upotrebljava za poljoprivredu i malena poljoprivredna gospodarstva; 56% ukupne površine čine šume. Godine 2019. U Latviji je imala 1 919 968 stanovnika, no taj se broj svake godine smanji za otprilike 1%, osobito među radno sposobnim stanovništvom.

Gospodarstvo

Snažan rast BDP-a nastavio se 2018., ulaganja i privatna potrošnja povećali su ga za više od 4%. Inflacija je ostala na istoj razini kao i 2017. te iznosi 2,6%. Procjenjuje se da će BDP u 2020. pasti za 7% i da će nakon toga uslijediti brz oporavak 2021. (Proljetna gospodarska prognoza EK-a).

Latvija je jedna od zemalja koja ima najviše koristi od fondova EU-a s ulaganjima u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije, poslovnu konkurentnost, održivi promet, zapošljavanje i mobilnost. Prima potporu i kako bi poboljšala svoju poreznu upravu i zdravstvenu skrb te razvila tržišta kapitala.

Iako polako dostiže prosječan životni standard u EU-u, i dalje postoje znatne gospodarske nejednakosti između glavnoga grada i regija. Riga i okolna mjesta donose više od polovice BDP-a Latvije, dok su regije siromašnije i prijavljuju sporiji rast.

Niska javna potrošnja za zdravstvenu zaštitu i nezdrave navike glavni su razlozi slabog zdravstvenog stanja stanovništva Latvije. Dodatnim javnim financiranjem poboljšane su zdravstvene usluge u nekim regijama. Zemlja se približava svojem cilju u pogledu obnovljivih izvora energije za 2020., ali mora poboljšati svoju energetska učinkovitost.

Tržište rada

Stopa nezaposlenosti pala je 2018. na 7,4% zahvaljujući snažnom gospodarstvu koje privlači više ljudi na tržište rada, čime se pomaže smanjiti pad broja radno sposobnog stanovništva. Stopa nezaposlenosti dosegla je sredinom ljeta 2020. 9%, što je rezultat krize zbog pojave bolesti COVID-19, no u kolovozu i rujnu vidljivo je blago poboljšanje.

Ukupno gledajući, uspješnost tržišta rada pozitivna je, ali uvjeti zapošljavanja razlikuju se među regijama i razinama vještina; stopa nezaposlenosti znatno je viša u regijama koje su najudaljenije od Rige. Većina nedostataka vidljiva je u sektorima povezanim sa znanosti, tehnologijom, inženjerstvom i matematikom, uključujući IKT i zdravstvenu skrb.

Obrazovanje, istraživanje i inovacije

Latvija ulaže visok udio svojeg BDP-a u obrazovanje (5,5% 2017. U odnosu na prosjek EU-a koji iznosi 4,7%). Međutim, pristup kvalitetnom obrazovanju nije ravnopravan ima li se u vidu da učenici u većim srednjim školama imaju pristup kvalitetnijem obrazovanju od učenika u manjim ruralnim školama.

Vrlo se malo ulaže u istraživanje i razvoj: udio je 2017. iznosio 0,51% BDP-a (prosjek EU-a jest 2,1%), što ga čini jednim od najnižih u EU-u. Međutim, vlada želi taj udio povećati na 1,5% BDP-a do 2020.

Latvija je umjeren inovator čije snage leže u njezinoj IKT infrastrukturi. No njezina je uspješnost u digitalnim vještinama ispod prosjeka EU-a: 52% stanovništva nema razvijene osnovne digitalne vještine.

Trgovina

Izvoz je 2018. bio jak, uz porast od otprilike 3,6%. Najviše se izvoze strojevi i mehanički uređaji, električna oprema i predmeti od drva. Većina latvijskih proizvođača usmjerena je na industrije niske tehnologije u kojima su izgledi za inovacije niski. Rast produktivnosti dosegao je 2017. godine 4,7%, što Latviju čini jednom od najboljih zemalja EU-a.

Jedinstveno digitalno tržište

Iako je Latvija predvodnik EU-a u području vlakana i 4G mreže, premošćivanje digitalne razlike između urbanih i ruralnih područja ostaje izazov u pogledu pokrivenosti fiksne širokopoljasne mreže

Upotreba digitalnih usluga raširena je i postupno se poboljšava, no nedostaju vješti IT profesionalci.

Sve više Latvijaca upotrebljava internetske usluge, poput internetskog bankarstva i e-uprave, te znatno poboljšanu digitalnu javnu uslugu. Međutim, digitalne vještine građana moraju se unaprijediti želi li Latvija imati koristi od uključivog tržišta rada i poboljšati produktivnost poduzeća te integraciju digitalnih tehnologija. ■

Mudra ulaganja za brži rast

Jānis Reirs, ministar financija Republike Latvije osvrće se na iskustvo Latvije u provedbi fondova EU-a i navodi ciljeve za sljedeće programsko razdoblje.

Koliko je Latvija do sada bila uspješna u provedbi fondova EU-a?

U razdoblju 2004. – 2018. Latvija je primila 11,77 milijardi EUR iz proračuna EU-a, dok je njezin doprinos u istom razdoblju iznosio 3,098 milijardi EUR. Od njezina pristupanja EU-u razlika između BDP-a Latvije i prosjeka EU-a znatno se smanjila. Prosječan doprinos fondova EU-a rastu BDP-a iznosi 1 – 1,5% godišnje, što Latviju čini jednom od najuspješnijih zemalja EU-a.

Iznos od 4,4 milijarde EUR iz fondova EU-a dostupan u trenutnom programskom razdoblju ključan je za rast latvijskoga gospodarstva i neprocjenjiv je doprinos rastu BDP-a i zaposlenja. U ovom je razdoblju glavni naglasak na mudrim i opravdanim ulaganjima kako bi se osiguralo da budu učinkovita, održiva i troškovno učinkovita.

Da napomenem, podatci istraživanja opće populacije iz 2019. pokazali su da 73% sudionika smatra da su ulaganja iz fondova EU-a u Latviju općenito uspješna, što je ujedno i najveći postotak u odnosu na sva istraživanja provedena od pristupanja Latvije EU-u.

No unatoč znatnom rastu u prošlosti, Latvija je i dalje jedna od siromašnijih država članica EU-a s BDP-om po glavi stanovnika koji iznosi samo 67% prosjeka EU-a. Štoviše, u regiji Latgale i drugim regijama udaljenijima od glavnoga grada, stopa depopulacije visoka je, a BDP po glavi stanovnika znatno je niži.

Kako se Latvija nosi s pandemijom bolesti COVID-19?

U ovoj smo pandemiji suočeni s novim izazovima i vrlo promjenjivim okruženjem. Međutim, ova nam je nova stvarnost

ponudila nove prilike da restrukturiramo gospodarstvo i prilagodimo se stvarnoj situaciji.

Latvija je dosad uspješno suzbijala širenje bolesti COVID-19, što znači da imamo manje ograničenja gospodarske aktivnosti. U usporedbi s prethodnim krizama Latvija ovaj put ima pristup fondovima EU-a i može ostvariti javna ulaganja kako bi olakšala gospodarski oporavak i prilagodbu društva na novu situaciju.

Važno je naglasiti da su, unatoč bolesti COVID-19, stope provedbe fondova EU-a u 2020. ostale na prethodnoj razini, čime se stvara pozitivan učinak na gospodarsku stabilnost zemlje.

“Moramo razmišljati o široj primjeni financijskih instrumenata osiguravajući ulaganje u smislene projekte koji će dovesti do uštede troškova i kojima će se ostvariti prihod.”

S obzirom na to da su nejednakosti u regionalnom razvoju u Latviji treće najveće među zemljama OECD-a, kako ih planirate smanjiti u sljedećem programskom razdoblju?

Da bismo omogućili održiv i uravnotežen rast regija, potrebna su nam integrirana ulaganja kojima će se, uz rješenja prilagođena svakoj specifičnoj lokaciji i lokalnoj situaciji, omogućiti razvoj usluga i odgovarajuća infrastruktura te poboljšati kvaliteta života i poslovno okruženje.

Kultura je ključna za promicanje lokalnog razvoja i stvaranje radnih mjesta, izvoza i prihoda zato što privlači i lokalno stanovništvo i turiste. Raznolikost kulturne i povijesne baštine u regijama Latvije i dostupna infrastruktura omogućuju nam da ponudimo raznolik sadržaj i poslovne prilike.

Da bismo riješili probleme u regionalnom razvoju, usredotočit ćemo se na potporu EU-a u provođenju strategija integriranog razvoja. Naš glavni cilj jest razviti i pružiti potporu infrastrukturi koja je potrebna općinama kako bi mogle pružati poslovne i kulturne usluge, osiguravajući očuvanje i zaštitu kulturne baštine.

Predviđa se i pružanje potpore za poboljšanje javnih usluga, uzimajući u obzir promjene u broju stanovnika i uvođenje

pametnih rješenja kako bi općine mogle djelotvorno funkcionirati. Ojačat ćemo i kapacitet onih koji su uključeni u razvoj lokalnih područja, unapređujući administrativne postupke i javne prostore.

Koji su ključni izazovi za Latviju u pogledu niskougljičnoga gospodarstva, čiste energije i održivog prometa?

Godine 2017. 41% ukupnih emisija stakleničkih plinova u Latviji odnosilo se na promet. U skladu s dugoročnim ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050., emisije stakleničkih plinova koje ne pripadaju ETS-u trebale bi se do 2030. smanjiti za 6% u usporedbi s 2005. Potrebno je razviti održiva i inovativna rješenja u sektoru prometa omogućavanjem pristupačnijih, dostupnijih i klimatski prihvatljivih alternativa u području mobilnosti.

Jedan cilj europskog zelenog plana jest pružiti snažan poticaj za multimodalni prijevoz radi poboljšanja učinkovitosti sustava. Potrebno je razviti multimodalne točke povezivanja i biciklističku infrastrukturu kako bi se smanjile gužve i onečišćenje, osobito u urbanim područjima.

U Latviji je važno razviti i sustav javnog prijevoza u čijem je središtu željeznica, osiguravajući postepenu elektrifikaciju

željezničke mreže i modernizaciju njezinih već elektrificiranih dijelova.

Što se Latvija nada postići u programskom razdoblju 2021. – 2027.?

U sljedećem programskom razdoblju Latvija će biti usredotočena na reforme i ulaganja kojima će se povećati produktivnost gospodarstva i konkurentnost poduzeća, uz istodobno kretanje prema gospodarstvu temeljenom na znanju. Time će se latvijskim poduzećima omogućiti da imaju koristi od zelene i digitalne tranzicije kroz razvoj novih proizvoda i usluga. Naš je cilj osigurati da sve regije i svi stanovnici Latvije osjete rast.

Uzimajući u obzir demografske trendove i trendove na tržištu rada, daljnje sustizanje razvijenih zemalja moguće je samo uz znatno poboljšanje produktivnosti. Stoga se na ulaganja kojima se pruža podrška poduzećima treba gledati kroz prizmu produktivnosti, baš kao i na ulaganja u svim drugim sektorima gospodarstva. Moramo razmišljati o široj primjeni financijskih instrumenata osiguravajući ulaganje u smislene projekte koji će dovesti do uštede troškova i kojima će se ostvariti prihod.

Moto Nacionalnog plana razvoja Latvije za razdoblje 2021. – 2027. jest „Pro-

mjena ponašanja javnosti – put do razvoja”, što znači da na svojem putu do opće dobrobiti tek trebamo ukloniti niz prepreka razvoju. One proizlaze iz naših stavova, ponašanja i načina razmišljanja koji se moraju promijeniti u pogledu okoliša, rada i obrazovanja te naše interakcije s drugim ljudima.

U skladu s Nacionalnim planom razvoja, Latvija je uspostavila pet glavnih ciljeva za sljedeće programsko razdoblje koji se u potpunosti podudaraju sa zajedničkim ciljevima kohezijske politike:

Pametnija Europa: inovativna i pametna gospodarska transformacija – jačanje kapaciteta za istraživanje i razvoj vještina, pružanje potpore poduzećima i digitalizacija.

Zelenija Europa: klimatska neutralnost, prilagodba klimatskim promjenama i zaštita okoliša.

Povezanija Europa: razvoj sigurnog, održivog i pristupačnog prometa i poboljšanje digitalne povezivosti.

Jača socijalna Europa: jednake mogućnosti i pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i tržištu rada, pravedni radni uvjeti, socijalna zaštita i uključenost.

Europa bliža građanima: održiv i integrirani regionalni razvoj.

Kako možete osigurati blisku suradnju regija i gradova u Latviji u njihovim različitim strategijama i prioritetima za razvoj?

Treba naglasiti da će postizanje svih prethodno navedenih ciljeva i pronalazak najboljih rješenja zahtijevati uključenost društva. Naši socijalni partneri i partneri za suradnju imaju aktivnu ulogu u izradi Plana. Sudjelovanjem šire javnosti u planiranju ulaganja izgrađuje se povjerenje i osigurava da će i naši partneri biti aktivni tijekom provedbe projekta. Naš je prioritet uspostaviti blisku suradnju među regijama i gradovima u Latviji provedbom integriranog pristupa temeljenog na strategijama različitih područja.

Jedna od ključnih stavki za povećanje produktivnosti jesu pametne inovacije koje se postižu bliskom suradnjom istraživača i industrije. Zahvaljujući sredstvima kohezijske politike u Latviji su stvoreni učinkoviti instrumenti za promicanje inovacija i produktivnosti. Postizanje promjene ponašanja važno je i u znanosti i inovacijama kako bi istraživači i industrija mogli međusobno surađivati u stvaranju sinergija.

Daljnji gospodarski rast i bolji životni standard ovisit će o našoj mogućnosti izgradnje nove konkurentske prednosti temeljene na znanju u ovom okruženju koje se brzo mijenja. To se može postići povećanjem produktivnosti kroz ulaganja u ljudski kapital, istraživanje i inovacije, kao i uvođenjem novih digitalnih tehnologija.

Odlučujući čimbenik za izgradnju nove konkurentske prednosti jest promjena poslovnog modela društava udaljavanjem od kratkoročne profitabilnosti prema dugoročnoj produktivnosti, što će dovesti do održive profitabilnosti.

Fondovi EU-a već su pomogli u poticanju održivog ekosustava i suradničkih platformi za znanstvenike i industriju, omogućavajući latvijskim poduzetnicima da razviju jedinstvene proizvode s velikim potencijalom za dodanu vrijednost. ■

Ministry of Finance of the Republic of Latvia

PROJEKTI FINANCIRANI SREDSTVIMA EU-A KOJI POMAŽU LATVIJI U PRIJELAZU PREMA GOSPODARSTVU TEMELJENOM NA ZNANJU

KUĆA ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U LATVIJI

Ukupno ulaganje: 12 231 500 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 10 396 840 EUR

Sveučilište u Latviji uspješno je završilo izgradnju Kuće znanosti u svojem akademskom središtu u četvrti Tornakalna u Rigi, čime su stvoreni najnapredniji studijski i istraživački centar u zemlji. To će sveučilištu omogućiti da na jednome mjestu smjesti studije fizike, medicine i bioloških znanosti te istraživačke aktivnosti, uz promicanje sinergija između studija i istraživanja te osiguravanje učinkovitosti resursa.

U pametnu zgradu visoke energetske učinkovitosti smjestilo se 78 istraživačkih laboratorija i laboratorija za osposobljavanje studenata u kojima se nalazi napredna oprema. Moderno radno okruženje pomaže privući mlade talentirane znanstvenike na radna mjesta u lokalnim znanstvenim institucijama kao i strane istraživače i stručnjake istraživačkom

radu. Može primiti do 2 000 studenata i nudi 450 radnih mjesta za znanstveno i akademsko osoblje.

Prva studijsko-istraživačka zgrada Akademskog centra – Kuća prirode – otvorena je 2015. Sveučilište trenutno razvija Centar, a plan je do 2022. izgraditi i opremiti treću i najveću zgradu. U Centru će se ukupno nalaziti četiri studijsko-istraživačke zgrade: Kuća prirode (prirodne i biološke znanosti), Kuća znanosti (fizika i medicina), Kuća slova (društvene i humanističke znanosti) te Kuća tehnologija.

Ovaj projekt jedan je od najboljih primjera uspješne provedbe strukturnih fondova u područjima obrazovanja i znanosti u Latviji.

<https://www.akademiskaiscentrs.lu.lv/en/>

LAFIVENTS: ENERGETSKA UČINKOVITOST U ZGRADAMA POBOLJŠAVA SE S POMOĆU UMJETNE INTELIGENCIJE

Ukupno ulaganje: 254 400 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 174 800 EUR

Lafivents, vodeće društvo za mikroklimu u zgradama na latvijskom tržištu, razvija automatiziran sustav upravljanja zgradama pod nazivom iPass.

U okviru projekta sufinanciranog sredstvima iz strukturnih fondova EU-a, društvo je provelo industrijsku studiju u svrhu stvaranja algoritama za upravljanje zgradama i automatske sustave u okruženju MATLAB/Simulink. Kreirali su i eksperimentalne dizajne kojima se omogućuje prijenos odgovarajućih tehnoloških komponenti iz laboratorija u umjetno stvoreno okruženje koje je bliže uvjetima stvarnog života.

Tijekom trajanja projekta društvo Lafivents razvilo je proizvod koji njegovim klijentima omogućuje širok raspon usluga: primjerice, usporedna analiza podataka o potrošnji energije u zgradama, usporedba stvarne potrošnje energije s potrošnjom energije izračunanom tijekom trajanja simulacije, procjena učinkovitosti inženjerskih sustava i predviđanje potencijalnih financijskih povrata od uštede energije.

<http://www.lafivents.lv/en>

AERONES – USPJEŠAN PROJEKT LETJELICA S VIŠE ROTORA

Ukupno ulaganje: 686 100 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 240 130 EUR

U okviru projekta AERONES trenutačno se razvijaju vrlo veliki dronovi koji mogu podići težinu i do 100 kilograma. Tijekom probnog rada letjelica je podigla padobranca na visinu od 330 metara s koje je uspješno odradio prvi skok padobranom s drona.

U okviru projekta razvijaju se rješenja za daljinsko upravljanje i autonoman let visokoučinkovitih letjelica s više rotora koje mogu podići težinu do 100 kilograma, kao i rješenja za automatizirane sigurnosne sustave ili automatiziranu elektroniku.

Kako bi se osiguralo da se pilot-projekti koji se provode u posebnim uvjetima za ispitivanje mogu početi upotrebljavati u široj javnosti, cilj je projekta AERONES razviti rješenja kojima će se osigurati sigurnost leta letjelica s više rotora. U projektu se upotrebljavaju razni senzori za udaljenost, visinu, tlak, ubrzanje, brzinu i skeniranje okoline te senzori za mjerenje i poboljšanje kontrole letjelica s više rotora.

Na taj je način moguće upravljati letom drona na fiksnoj visini s visokom razinom sigurnosti, dobivati poruke o strujnim vodovima i drveću i o tome kako ih izbjeći, osigurati sigurno upravljanje dronova na daljinu uzimajući u obzir ograničenja u frekvenciji te upravljati letom drona po lošem vremenu.

Projekt se provodi u suradnji s Tehničkim sveučilištem u Rigi.

<https://www.aerones.com/other/funding/>

HUGO.LV – EUROPSKI PREDVODNIK U JEZIČNIM TEHNOLOGIJAMA

Ukupno ulaganje: 2 000 000 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 1 700 000 EUR

Hugo.lv, platforma državne uprave za strojno prevođenje, omogućuje besplatnu tehnologiju svakom građaninu Latvije. Korisnici mogu automatski prevoditi dokumente, čitati internetske stranice, upotrebljavati e-usluge i pristupiti zakonodavstvu na odabranom jeziku.

Tijekom trajanja projekta platforma Hugo.lv prilagođena je potrebama osoba s oštećenjem vida i osobama s disleksijom uvođenjem funkcije prepoznavanja latvijskog jezika i sinteze govora. Tom se funkcijom omogućuje pretvaranje govora u pisani tekst i pisanog teksta u glasovnu produkciju.

Alat za transkripciju još je jedno rješenje u području govorne tehnologije osmišljeno radi unaprjeđenja sustava državne uprave. Njime se olakšava zadatak bilježenja i transkripcije sastanaka te se omogućuje identifikacija pojedinačnih govornika i njihovo označavanje na snimci.

Sustav za strojno prevođenje Hugo.lv već tri uzastopne godine pobjeđuje na međunarodnom natjecanju WMT u strojnom prevođenju, nadmašujući rješenja koja nude drugi globalni igrači. Zahvaljujući ovoj novoj platformi Latvija je postala predvodnik u Europi u upotrebi jezičnih tehnologija u svrhu digitalizacije javne uprave.

Projekt je razvio Centar za kulturno-informacijske sustave u suradnji s društvom Tilde.

<https://hugo.lv/lv/About>

VIZULO: OSVJETLJAVANJE DJELOTVORNOG I ENERGETSKI UČINKOVITOG UMNAŽANJA DRVEĆA

Ukupno ulaganje: 608 500 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 427 940 EUR

Prirodno svjetlo jedan je od najvažnijih okolišnih čimbenika za biljke zato što im pruža potrebnu energiju za fotosintezu i djeluje kao signal za regulaciju različitih procesa. Svjetlo je ključno i za vegetativno umnažanje biljaka u *in vitro* i *ex vitro* uvjetima.

Većina LED sijalica na tržištu obuhvaća crveni i plavi spektar i upotrebljavaju se kao dodatan izvor svjetlosti u staklenicima. Sijalice koje pružaju širi spektar svjetlosti često su specijalizirane za određene uvjete uzgoja (uzgoj u zatvorenim prostorima, *in vitro* uzgoj) i/ili za određene vrste ili sorte čiji je uzgoj široko rasprostranjen. Međutim, to ne znači da su i dovoljno energetske učinkovite ili da se njima može osigurati spektar prikladan za umnažanje drveća.

U suradnji s istraživačkim institutom Silava, latvijskim centrom za šumarske znanosti od nacionalne važnosti, u društvu VIZULO, latvijskom proizvođaču LED sijalica, istražuju se načini kako se mogu poboljšati učinkovitost umnažanja drveća u *in vitro* uvjetima i proces mikrozrežanja podloge razvojem sustava LED sijalica koje pružaju prilagođen spektar svjetlosti.

<https://www.vizulo.com/en/news>

<http://www.silava.lv/mainen/aboutus.aspx>

WiDe: EKSPERIMENTALNI 3D PISAČ PRILAGOĐEN ISPISU PROTEZA

Ukupno ulaganje: 167 900 EUR

Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 114 600 EUR

Uz potporu strukturnih fondova EU-a, latvijski brend WiDe razvio je 3D pisač s integriranim softverom s pomoću kojeg je cijeli postupak automatiziran i koji se može upotrebljavati za ispis proteza.

WiDe je osnovao virtualnu kliniku za proteze i dobio CE oznaku za svoj softver. Društvo proizvodi proteze i ortoze ispisane 3D pisačem prilagođene individualnim potrebama pacijenata u skladu s 3D skeniranom slikom njihovih udova.

Da bi mogli uvesti nove tehnologije u proizvodnju medicinskih uređaja, laboratoriji za protetiku često trebaju ulagati u skupe instrumente, opremu i osposobljavanje. WiDe proizvodi novi pristup kojim pruža potrebnu infrastrukturu, softvere i specijaliste. Društvo je napravilo web-mjesto koje svakom liječniku, specijalistu ili tehničaru omogućuje učitavanje 3D skeniranih dokumenata o udovima njihovih pacijenata. Zatim kreira odgovarajuće dizajne s pomoću softvera i šalje ih u najbliži centar za 3D ispis.

Projekt je proveden u okviru programa Baltic3d.EU u suradnji s društvom Custom3D Tech i Sveučilištem primijenjenih znanosti u Ventpilsu.

<https://wide.tech>

INOVATIVNA PRILIKA ZA PRUŽANJE POMOĆI SRČANIM BOLESNICIMA

Ukupno ulaganje u pet projekata: 2 448 400 EUR
Sufinanciranje sredstvima iz EFRR-a: 800 000 EUR

Uzimajući u obzir globalne razvoje u farmaceutskoj industriji i pokazatelje javnog zdravlja na svjetskoj razini, društvo Grindeks usredotočeno je na proširenje svoje ponude lijekova za liječenje kardiovaskularnih bolesti i poremećaja središnjeg živčanog sustava, kao i lijekova protiv raka i dijabetesa. Društvo razvija i aktivne farmaceutske sastojke kojima želi proširiti svoj portfelj na barem 40 supstancija u razdoblju od pet godina.

Društvo Grindeks jedan je od osnivača Centra stručnosti za farmaceutske, biomedicinske i medicinske tehnologije. Njegova uključenost u taj centar odnosi se na pružanje pomoći u osiguravanju sufinanciranja iz EFRR-a da bi se povećali istraživački napori. U društvu su uspješno proveli kemijsko i eksperimentalno istraživanje o novom kandidatu za izvorni lijek za liječenje kardiovaskularnih bolesti i dovršena je prva faza kliničkog istraživanja. Ovim novim i izvornim lijekom dokazat će se sposobnost latvijskih znanstvenika u medicinskim istraživanjima da proizvedu prvi lijek osmišljen i razvijen u latvijskom društvu od 1980-ih.

S pomoću sredstava iz EFRR-a društvo Grindeks trenutno provodi pet istraživačkih projekata u kojima se razvijaju novi generički aktivni farmaceutski sastojci i konačni medicinski proizvodi. Provodi i nekoliko studija biološke dostupnosti i predkliničko istraživanje potrebno za razvoj novih lijekova koji su kandidati za izvorne lijekove.

Grindeks je vodeće farmaceutsko društvo u baltičkim državama s proizvodnim postrojenjima u Latviji, Estoniji i Slovačkoj te predstavničkim uredima u 11 zemalja. ■

<https://grindeks.lv>

TOČKE PODATAKA

Ulaganje u kvalitetu zraka za regionalni razvoj

Čisti zrak ključan je za naše zdravlje i okoliš. Međutim, kao rezultat povećanja industrijske proizvodnje i proizvodnje energije, izgaranja fosilnih goriva i biomase kao i dramatičnog porasta prometa na cestama, naši gradovi pate od onečišćenja zraka.

Broj ljudskih žrtava zbog loše kvalitete zraka veći je od žrtava prometnih nesreća, zbog čega je to ujedno i najveći prirodni uzrok preuranjene smrti u Europi s više od 390 000 registriranih slučajeva svake godine. Loša kvaliteta zraka utječe i na našu kvalitetu života jer uzrokuje ili pogoršava astmu i respiratorne probleme. S gospodarskog stajališta, onečišćenje zraka rezultira gubitkom radnih dana i visokim troškovima zdravstvene skrbi, pri čemu su najpogođenije ranjive skupine poput djece, astmatičara i starijih osoba. Uništava i ekosustave prekomjernim onečišćenjem dušikom (eutrofikacija) i kiselim kišama. Stoga se ulaganjem u smanjenje onečišćenja zraka unapređuje dobrobit ljudi i podržava se zaštita prirodnih resursa, a takvo ulaganje rezultira i prednostima za gospodarstvo te pridonosi regionalnom razvoju.

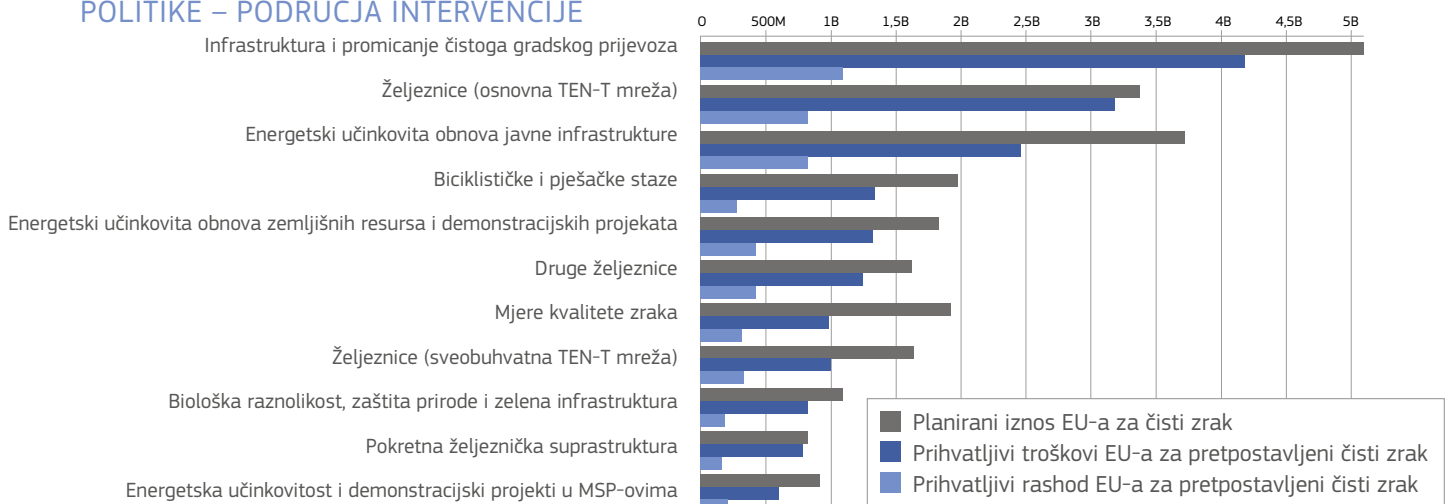
Kohezijska politika pridonosi ciljevima za čišći zrak

Kohezijska politika kroz Europski fond za regionalni razvoj i kohezijski fond pomaže europskim regijama i državama članicama u njihovim nastojanjima da postignu ciljeve za čišći zrak u Europi za 2030. U razdoblju 2014. – 2020. U sklopu politike dodijeljeno je više od 30 milijardi EUR ulaganjima izravno usmjerenima na smanjenje onečišćenja.

Iako praćenje izdataka iz kohezijske politike na ciljeve za čišći zrak nije izravno predviđeno zakonodavstvom za razdoblje 2014. – 2020., ono je omogućeno na temelju sporazuma među službama Komisije.

Stoga se njezin doprinos takvim ciljevima prati kroz sustav pokazatelja s pomoću kojih se kvantificiraju izdatci kojima se pridonosi ciljevima za čišći zrak dodjeljivanjem određene važnosti svakoj kategoriji ulaganja (područja intervencije). Ti pokazatelji razvijeni su s pomoću modela „pokazatelja iz Rija” za klimu EU-a (vidjeti Praćenje izdataka za klimu u okviru ESI fondova za razdoblje 2014. – 2020.) u skladu sa sljedećim načelom:

PRAĆENJE ČISTOG ZRAKA TIJEKOM RAZDOBLJA 2014. – 2020. U OKVIRU FONDOVA KOHEZIJSKE POLITIKE – PODRUČJA INTERVENCIJE

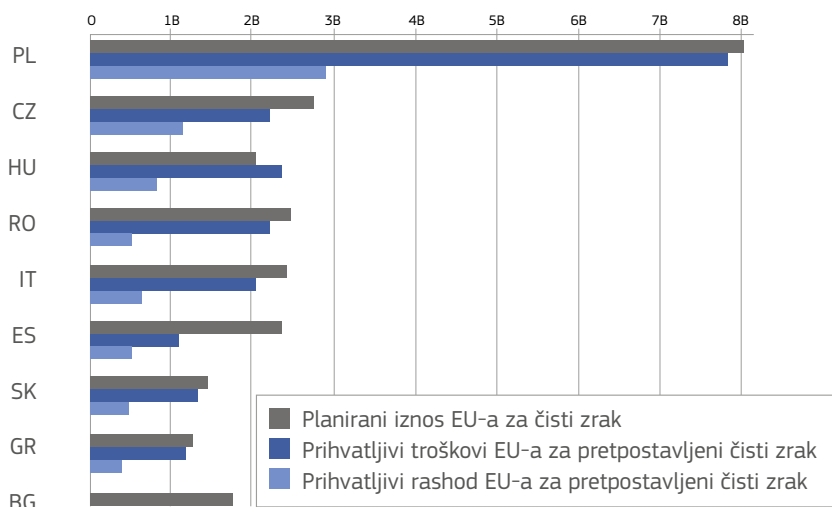

KOMISIJI PROGRAM ČISTI ZRAK

Ovim se programom žele smanjiti učinci onečišćenja zraka na zdravlje do 2030. U usporedbi s 2005. Ciljevi EU-a u pogledu kvalitete zraka oslanjaju se na najveće razine koncentracija štetnih tvari poput sumporova dioksida, dušikovih oksida ili krutih čestica.

Svaka država članica EU-a posvećena je i ciljevima smanjenja nacionalnih emisija za razdoblje 2020. – 2029. I ambicioznijim ciljevima od 2030. Nadalje, ciljevi u pogledu emisija iz specifičnog izvora uključeni su u sektorsko zakonodavstvo (primjerice, za gorivo).

Praćenje čistog zraka u razdoblju 2014. – 2020. U okviru fondova kohezijske politike po državi članici

Kategorije ulaganja najrelevantnije za postizanje ciljeva za čišći zrak razmotrene su u cjelini i njihov ponder iznosi 100%. One uključuju mjere kvalitete zraka i biciklističku infrastrukturu.

Kategorijama koje djelomično pridonose postizanju ciljeva smanjenja onečišćenja dodijeljen je ponder od 40%. Neke od njih uključuju željeznice, obnovljive izvore energije, gospodarenje kućanskim otpadom, zelenu infrastrukturu i mjere kojima se promiče energetska učinkovitost.

U skladu s konzervativnim pristupom smatra se da svi drugi izdatci ne pridonose ciljevima za čišći zrak (ponder 0%); u slučaju dvojbe, kategorije ulaganja pripisuju se ovoj skupini.

Najveći doprinos dolazi od ulaganja u čisti gradski prijevoz

U grafikonu na prethodnoj stranici prikazuje se cjelokupna financijska raspodjela najvažnijim područjima intervencije koja pridonose ciljevima za čišći zrak, uz primjenu odgovarajućih podera.

Praćenje napretka ulaganja po državi članici

Za materijalizaciju ulaganja potrebno je određeno vrijeme, od planiranja i odabira projekata do provedbe projekta. Na prethodnom grafikonu prikazani su raspodjela i napredak po državi članici u provedbi ulaganja koja pridonose ciljevima za čišći zrak. Grafikon se može filtrirati po godini kako bi se vidio napredak tijekom vremena.

SAZNAJTE VIŠE

<https://bit.ly/33aUrq8>

Postoji li neka tema o kojoj biste željeli da se govori u budućim objavama u TOČKAMA PODATAKA *Panorame*?

Postoji li skup podataka koji biste željeli da postavimo na Otvorenu podatkovnu platformu fondova ESI?

Ako postoji, pošaljite e-poruku na adresu: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Pratite raspravu na TWITTERU #ESIFOpenata

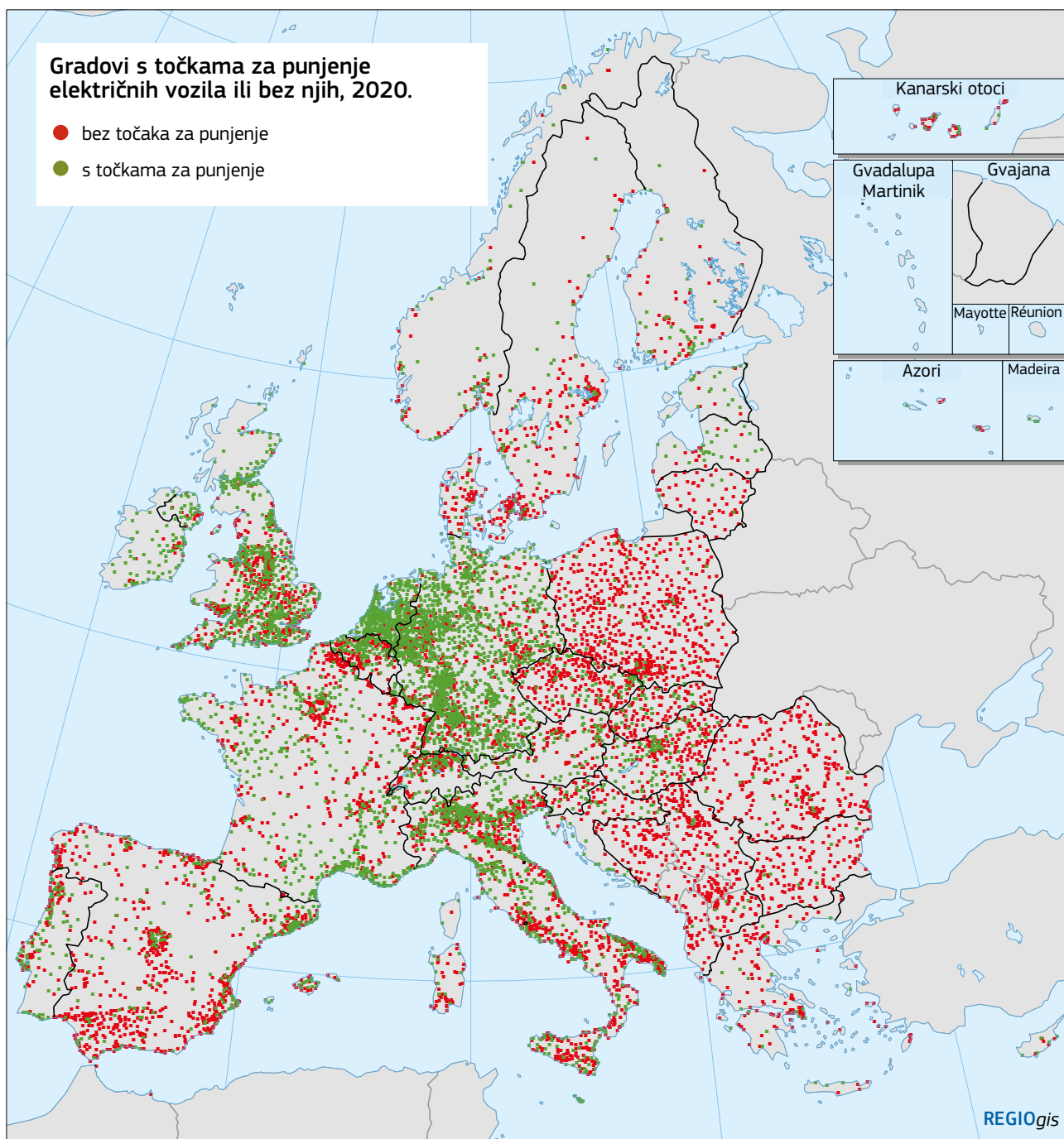
ili se pretplatite se na naš bilten: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Zelenije mogućnosti prijevoza u gradovima EU-a

Gradovi s točkama za punjenje električnih vozila ili bez njih, 2020.

Europska komisija predlaže smanjenje emisija stakleničkih plinova u EU-u za barem 55% do 2030. U odnosu na razine iz 1990. Međutim, emisije iz osobnih automobila još su uvijek 20% više u odnosu na razine iz 1990. Zato je potrebno brzo

prebacivanje na učinkovitije, manje i električne automobile. Jedna prepreka brzom i rasprostranjenom upotrebi električnih vozila jest nedostatak javnih stanica za njihovo punjenje. Godine 2020., primjerice, u više od 8 500 naših gradova nije bilo dostupnih stanica za punjenje električnih vozila. Društva u manjim gradovima osobito se mogu pribojavati da njihov povrat ulaganja neće pokriti troškove.

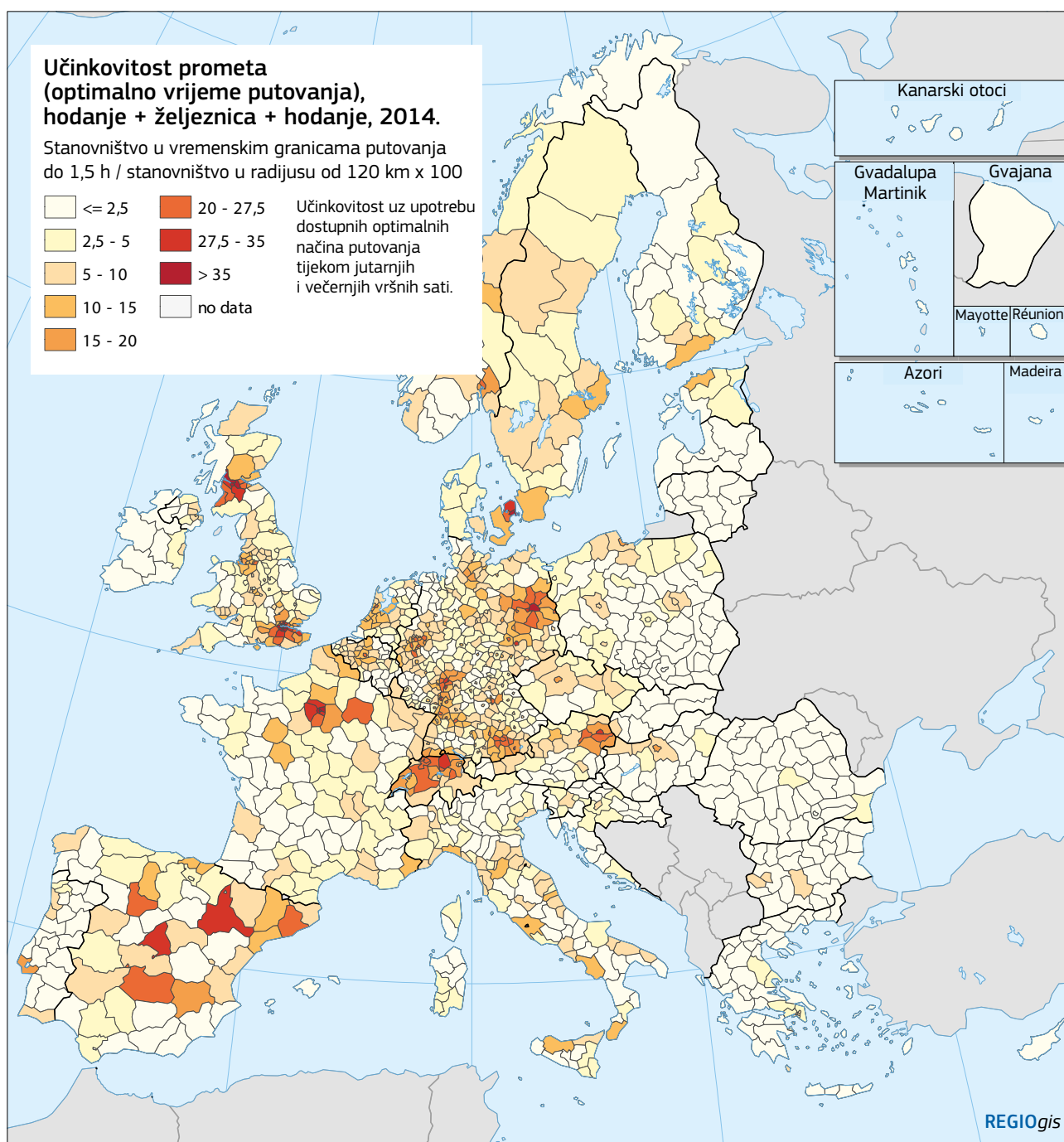

Izvor: OpenChargeMap, REGIO-GIS

Učinkovitost prometa (optimalno vrijeme putovanja), hodanje + željeznica + hodanje, 2014.

Još jedan način smanjenja emisija stakleničkih plinova jest prijevoz vlakom umjesto automobilom. U brojnim velikim zapadnoeuropskim gradovima brzi vlakovi redovito voze, pružajući tako pouzdanu alternativu gužvama u prometu. Na karti

je prikazan udio stanovništva koji živi u radijusu od 120 kilometara, do kojih se može doći vlakom i hodanjem za jedan sat i trideset minuta. Gradovi poput Kopenhagena, Pariza, Berlina, Madrida, Londona i Beča postižu visoke rezultate na ovom pokazatelju, dok većina regija u istočnoj Europi postiže vrlo niske rezultate. Više informacija o ovoj analizi potražite u novom radnom dokumentu „Učinkovitost željezničkog prometa u Europi”: <https://europa.eu/lqV76Mm>

Izvori: REGIO-GIS, UIC, željeznički prijevoznici, Eurostat

REGIOSTARS

2020

Neovisno povjerenstvo, koje je imalo zadatak utvrditi najistaknutije europske projekte, odabralo je **25 finalista ovogodišnjih nagrada REGIOSTARS**. Pobjednici u svakoj od pet glavnih kategorija projekata, uz pobjednika po izboru javnosti, svoje su nagrade preuzeli 14. listopada tijekom Europskog tjedna regija i gradova 2020. koji se održao u Bruxellesu u Belgiji.

Ove se godine Europski tjedan regija i gradova održavao tri tjedna, a svaki je bio posvećen određenoj temi:

5. – 9. listopada: osnaživanje građana

12. – 16. listopada: kohezija i suradnja

19. – 22. listopada: zelena Europa, u suradnji sa Zelenim tjednom.

Zbog pandemije bolesti COVID-19 većina sesija održala se u digitalnom obliku, uz iznimku ključnih događanja, radionica, određenih regionalnih degustacija i izložbi.

Kategorije nagrada za 2020. jesu:

INDUSTRIJSKA TRANZICIJA ZA PAMETNU EUROPU

KRUŽNO GOSPODARSTVO ZA ZELENU EUROPU

VJEŠTINE I OBRAZOVANJE ZA DIGITALNU EUROPU

UKLJUČIVANJE GRAĐANA ZA KOHEZIVNE EUROPSKE GRADOVE

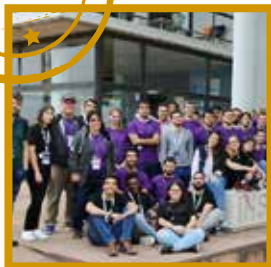

**OSNAŽIVANJE MLADIH ZA SURADNJU PREKO GRANICA –
30 GODINA PROGRAMA INTERREG**

INDUSTRIJSKA TRANZICIJA ZA PAMETNU EUROPU

ESA BIC Portugal – Portugal (EFRR)

U pionirskom Centru za svemirska rješenja u okviru agencije ESA Portugal promiču se svemirske tehnologije u pronalasku inovativnih rješenja za nesvemirska tržišta. Projektom se pruža potpora poduzetnicima koji upotrebljavaju svemirska sredstva za razvoj novog poduzeća u području pametnih gradova, prometa, logistike, zdravlja, poljoprivrede, plavoga gospodarstva i okoliša. U svojih pet godina poslovanja generirali su 11,5 milijuna EUR i otvorili 100 visokokvalificiranih radnih mjesta u 30 inovativnih start-upova.

<https://space.ipn.pt/>

Regija grada Utrechta s pametnim solarnim punjenjem – Nizozemska (Europski fond za regionalni razvoj – EFRR)

Okrug Lombok u gradu Utrechtu poznat je kao najinovativnije pilot-područje za pametno solarno punjenje. Trenutačno se proširuje s pet povezanih područja u regiji, od kojih se u svakom upotrebljava lokalno proizvedena solarna energija za punjenje električnih automobila. Energija se pohranjuje u akumulatore automobila i može se vratiti u mrežu tijekom najveće potražnje. Sustavom Vehicle2Grid poboljšana je gospodarska aktivnost i njime se pridonosi održivosti okoliša i društvenoj održivosti te niskougličnom gospodarstvu.

<https://smartsolarcharging.eu/>

HyTrEc2 – Gospodarstvo s prijevozom na vodik za regiju Sjevernog mora 2 – Danska (EFRR)

Ostvarivanje europske ambicije za postizanje sustava s nultom stopom ugljika zahtijevat će znatne količine vodika. Ovim se projektom promiču zeleni vodik, inovativna prometna rješenja i vještine u zajedničkoj viziji za čišće gospodarstvo u regiji Sjevernog mora. U projektu se vodik proizvodi iz obnovljivih izvora radi ponovnog punjenja širokog asortimana vozila gorivom i njime se omogućuju osposobljavanje i vještine potrebne za promicanje prijelaza na vodik u regiji.

<https://northsearegion.eu/hytrec2/>

Kuća digitalizacije – Austrija (EFRR)

Ovim projektom u okviru Strategije Donje Austrije za digitalizaciju uspostavljen je regionalni ekosustav obrazovanja, znanosti, poslovanja i administracije. Projektom se spajaju komplementarna stručnost i infrastruktura radi promicanja digitalnih rješenja među društvima u regiji. Rezultati uključuju nove oblike kvalifikacije, inovativne proizvode i procese kao i rješenja za probleme uzrokovane pojavom bolesti COVID-19.

<https://www.ecoplus.at/interested-in/house-of-digitalization/>

3D inovacije u području metala (Me3DI) – Finska

U sklopu klastera znanja u području 3D ispisa u Južnoj Karelji, projektom Me3DI razvija se i dijeli stručno znanje o industrijskom 3D ispisu metala. Inženjeri, dizajneri, pružatelji sustava, materijala i procesa, MSP-ovi, institucije istraživanja i razvoja i krajnji korisnici mogu se upoznati sa stvaranjem vrijednosti 3D ispisa i lancem nabave, što im omogućuje uštedu na vremenu i materijalima pri izradi vlastitih proizvoda.

<https://bit.ly/31cAFJQ>

KRUŽNO GOSPODARSTVO ZA ZELENU EUROPU

Take the cool food challenge – Francuska, Ujedinjena Kraljevina (EFRR)

Na hranu odlazi otprilike jedna petina našeg pojedinačnog ugljičnog otiska. S pomoću znanja stručnjaka o hrani, prehrani i okolišu, projektom je otkriveno kako pojedinci, zajednice i organizacije mogu surađivati u smanjenju emisija ugljika. Alat i internetska platforma proizašli iz projekta mogu se upotrebljavati s obje strane Kanala, omogućujući provedbu malih mjera kako bi se onemogućilo zagrijavanje Zemlje.

<http://coolfood.net/en/>

SeRaMCo – Sjeverozapadna Europa (EFRR)

Kao resursno najintenzivniji industrijski sektor EU-a, na građevinarstvo odlazi otprilike jedna trećina ukupno nastalog otpada. Projektom SeRaMCo potiče se upotreba građevinskog i ruševnog otpada za proizvodnju cementa i betona u sjeverozapadnoj Europi. Zamjenom primarnih sirovina visokokvalitetnim recikliranim sirovinama pridonosi se prijelazu EU-a na kružno gospodarstvo.

<https://bit.ly/2ZhRZfw>

Fibrenamics Green – Portugal (EFRR)

Ovom platformom, usredotočenom na razvoj inovativnih proizvoda od industrijskog otpada, promiče se ponovna uporaba kroz dizajn i inženjerstvo. Aktivnosti projekta uključivale su stvaranje i dijeljenje znanja da bi se stvorili novi projekti za oporabu otpada na temelju sinergija između sveučilišta i poduzeća u širokom rasponu sektora, od tekstila i obuće, rudarenja, automobilske sektora pa sve do industrije namještaja.

<http://green.fibrenamics.com/>

EcoDesign Circle – Baltičko more (EFRR)

Dizajn je ključan za razvoj inovativnih održivih rješenja s pozitivnim utjecajem na klimu – otprilike 80% utjecaja proizvoda na okoliš pojavljuje se u fazi dizajniranja. Cilj projekta bio je promicanje ekološkog dizajna i kružnoga gospodarstva u šest dizajnerskih centara u regiji Baltičkog mora. Ishodi su uključivali interaktivne radionice, proizvode za učenje i informacijske proizvode, internetski vodič za održivost o kružnom dizajnu, videozapise i putujuću izložbu.

<https://www.ecodesigncircle.eu/>

Plavo kružno gospodarstvo – Sjeverna Europa (EFRR)

Cilj ovog transnacionalnog projekta jest pružiti potporu i stvoriti inovacije u području razvoja europske industrije otpada iz ribarskih mreža. Misija projekta jest stvoriti održive poslovne prilike koje omogućuje napušten, izgubljen ili bačen ribolovni alat. Projekt će biti usredotočen na životni ciklus proizvoda, jačanje vještina MSP-ova za stvaranje resursno učinkovitih poduzeća kojima će se promicati usluge i proizvodi sačinjeni od morskog otpada.

<https://bluecirculareconomy.eu/>

VJEŠTINE I OBRAZOVANJE ZA DIGITALNU EUROPU

E-ŠKOLE, pilot-projekt – Hrvatska (EFRR)

Ovaj pilot-projekt, koji obuhvaća 10% hrvatskih škola, pokrenut je da bi se poboljšala digitalna zrelost škola kao i digitalne kompetencije nastavnika i učenika. Tim je upravljao organizacijskim, tehnološkim i obrazovnim konceptima kako bi uveo IKT u obrazovanje i administraciju. Zbog pandemije bolesti COVID-19 i trenutnog prijelaza na učenje na daljinu, rezultati su se pokazali osobito relevantnima.

<http://www.ndsfund.org>

Muzeji preko granica – Poljska (Europski instrument za susjedstvo – ENI)

Cilj projekta bio je iskoristiti zajedničku povijest radi povezivanja kulturne baštine s obje strane granice Poljske i Rusije. Edukativne atrakcije, inovativne izložbe i jedinstveni događaji na europskoj razini privukli su posjetitelje iz zemlje i inozemstva te na taj način ojačali turizam u regiji i pomogli lokalnim zajednicama. Nadalje, digitalne prezentacije o zajedničkoj baštini pograničnog područja utjecale su na međukulturnu integraciju.

<http://www.muzeum.elblag.pl/>

CYNIC – Švedska (EFRR)

Cilj projekta jest omogućiti temeljitije uvide, bolje znanje i veću svijest da bi se potaklo odgovarajuće ponašanje među MSP-ovima u području kibernetičke i informacijske sigurnosti. Pružanjem pokretača eksperimentalnog učenja projektom CYNIC pruža se potpora novim poslovnim modelima i prijelazu na digitalizaciju. Malim poduzećima pruža se prilika da ispituju, iskušavaju i procjenjuju rješenja u dvama laboratorijima za informacijsku sigurnost.

<https://www.cynic.se/>

Digitalne akademije za uključivo učenje – Italija (EFRR)

Oslanjajući na snažna partnerstva između Sveučilišta u Napulju i poznatih globalnih IT društava, u okviru programa upisano je 3 000 nacionalnih i međunarodnih sudionika da bi se uklonile regionalne razlike u digitalnim vještinama te osnažili zapošljivost i poduzetništvo. Do danas su u okviru konzorcija stvorena nova radna mjesta i start-upovi te su osmišljeni primijenjeni istraživački projekti s lokalnim MSP-ovima, proizvedeni na taj način mjerljive i prenosive rezultate.

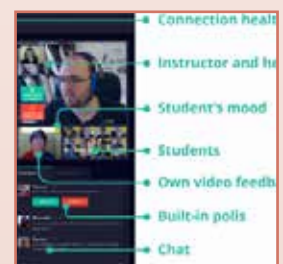
<https://bit.ly/3jVXSXp>

Digitalna platforma za učenje na daljinu – Francuska (EFRR)

Ovaj projekt usredotočen je na razvoj novih tečajeva za osposobljavanje razvojnih inženjera u području telekonferencija stvaranjem i poboljšavanjem inovativnih alata i sadržaja. Škola O'Clock, francuska predvodnica u učenju na daljinu, poboljšala je okruženja svojih virtualnih učionica, stvorila je internetsku platformu o zanimanju razvojnog inženjera te je razvila sučelje koje polaznicima pomaže u pronalasku najboljih prilika za zapošljavanje nakon osposobljavanja.

<https://oclock.io>

UKLJUČIVANJE GRAĐANA ZA KOHEZIVNE EUROPSKE GRADOVE

SHICC – održivo stanovanje za uključive i kohezivne gradove – Sjeverozapadna Europa (EFRR)

Nedostatak pristupačnog stanovanja rezultirao je krizom u mnogim europskim gradovima. Projektom SHICC taj se problem želi riješiti osnivanjem zaklada za zajednička zemljišta (eng. Community Land Trusts) u Bruxellesu, Londonu, Ghentu i Lilleu – kao i diljem Europe. U okviru tih demokratskih organizacija razvijaju se pristupačni domovi za ljude s niskim i srednjim dohotkom te se upravlja tim domovima. Uključivanjem zajednice i stanovnika razvijaju se kohezivna susjedstva.

<https://bit.ly/3m0sBVO>

Dragulj siromašne četvrti – Belgija (EFRR)

U četvrti Rabot-Blaisantvest u Ghentu, jednom od najsiromašnijih područja u Flandriji, nalazi se moderna crkva Blaisantkerk. Projekt je osmišljen u cilju transformacije zgrade u višefunkcionalnu ustanovu uz sudjelovanje i četvrti i grada. Prva faza uključivala je obnovu zvonika, nakon čega su uslijedili uređenje glavne zgrade i na kraju izgradnja višefunkcionalne zgrade.

<http://www.blaisantkerk.be/>

Buergerbahnhof-Plagwitz – Njemačka (EFRR)

Gradska stanica Plagwitz rezultat je odlične suradnje među lokalnim stanovništvom, dionicima, interesnim skupinama i gradskom upravom Leipziga. Suradnjom su obnovili napušteno područje kako bi izgradili održiv i kreativan prostor javne namjene. Do danas su isplanirali urbanu šumu, izrađen je nacrt za zajedničke vrtove, izgrađeno je igralište i otvorena staza za izviđače.

<https://buergerbahnhof-plagwitz.de/>

High Five! Jugendrechte im Quartier – Njemačka (EFRR)

U projektu High Five! upotrebljavaju se kreativne metode kako bi se mlade između 15 i 25 godina osvijestilo o demokratskom razmišljanju i odlučivanju. U okviru projekta održane su tjedne radionice, dvotjedna ljetna škola i velika skupština za mlade kako bi se polaznike uvelo u prilike koje pruža političko sudjelovanje i dijalog s lokalnim donositeljima politika i donositeljima odluka.

<https://bit.ly/3m3jseD>

VILAWATT: jačanje energetske tranzicije – Španjolska (EFRR)

U gradu Viladecans smatraju da su posvećenost građana i osjećaj pripadnosti ključni za poticanje prijelaza na održivu energiju. Projektom VILAWATT promoviralo se stvaranje novog energetskeg društva kojim upravlja javno-privatno vlasništvo. Projekt je usredotočen na mlađu generaciju koju se od djetinjstva educira o važnosti promjene, zbog čega je građanima lakše voditi transformaciju energetskeg modela.

<https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans>

OSNAŽIVANJE MLADIH ZA SURADNJU PREKO GRANICA – 30 GODINA PROGRAMA INTERREG

ENERGY@SCHOOL – Interreg (EFRR)

U okviru ove inicijative razvijen je plan osposobljavanja školaraca kako bi mogli imati ključnu ulogu u prijelazu Europe na ugljično neutralan kontinent. Pristup „mladih čuvara energije” podizanju svijesti rezultirao je znatnim poboljšanjima u energetske učinkovitosti u školama sudionicama. Davanje veće odgovornosti mladima u provedbi energetske pametnih škola pokazalo se jednako djelotvornim kao i skupe mjere obnove.

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ENERGYATSCHOOL.html>

Sada je vrijeme za promjenu – Poljska/Litva (EFRR)

Projekt je prepoznat kao najbolji poticaj za inicijativu prekogranične suradnje mladih. Poljska mladež podijelila je znanje i iskustvo sa svojim kolegama iz Litve kako bi im pomogla u provedbi programa za osobe koje se bave prostitucijom. Stvaranjem snažnog partnerstva uspjeli su riješiti neke od brojnih izazova s kojima se suočavaju mladi iz rizičnih skupina na ulicama, a to su postigli omogućavanjem zajedničkog osposobljavanja, organiziranjem kampova za preživljavanje i prekogranične socijalne mreže.

<http://ambc.lt/>

iEER Interreg Europe – ekosustavi Finske (EFRR).

Inovativni Poduzetnički ekosustav u regijama od 2016. pruža podršku mladima i poduzetništvu u deset europskih regija. Projektom iEER promiču se i razvijaju poduzetnički način razmišljanja i vještine za mlade ljude kroz bolje osmišljavanje i provedbu regionalne politike. Projektni partneri zajednički su istražili poslovna okruženja u regijama, razmjenjivali znanje i iskustvo te prenosili dobre prakse kako bi razvili mjere za unaprjeđenje poslovnih ekosustava.

<https://www.interregeurope.eu/iEER/>

Dem Klima auf der Spur – Njemačka/Češka (EFRR)

Projektom „Na tragu klime” (eng. „On the trail of the climate”) željelo se odgovoriti na izazov rješavanja problema klimatskih promjena preko granica. U projekt su bili uključeni djeca i adolescenti koji žive u pograničnom području Njemačke i Češke kako bi stvorili prilike za edukaciju i djelovanje u području zaštite okoliša i kulturne razmjene. Više od 2 000 mladih ljudi i nastavnika sudjelovalo je u kampovima za zaštitu klime, obrazovnim događajima o zaštiti okoliša i tematskim tečajevima za osposobljavanje.

<http://klima-projekt.eu/de/index.html>

XBIT – Hrvatska/Srbija (Instrument za pretpristupnu pomoć – IPA)

Prekogranična IT mreža za konkurentnost, inovacije i poduzetništvo uspostavljena je radi poticanja povoljnih uvjeta za inovacije, IT, poduzetništvo, stvaranje radnih mjesta, zadržavanje talenata i povećanje broja osposobljenih mladih stručnjaka na prekograničnom području Hrvatske i Srbije. Postignuća su uključivala uspostavu prekogranične mreže dionika u području IKT-a, osmišljavanje i provedbu obrazovnih i motivacijskih programa te programa umrežavanja kao i uspostavu laboratorija Fab Labs i mobilnog laboratorija.

<https://www.interreg-croatia-serbia2014-2020.eu/>

SVOJIM RIJEČIMA

PANORAMA
pozdravlja vaše
priloge!

Rubrika Svojim riječima časopisa *Panorama* u kojoj dionici na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini navode svoja postignuća za razdoblje 2014. – 2020. I dijele svoja stajališta o tekućim i ključnim

raspravama o kohezijskoj politici nakon 2020. godine. *Panorama* pozdravlja priloge na vašem jeziku koje možemo objaviti u narednim izdanjima. Obratite nam se na adresu regio-panorama@ec.europa.eu za dodatne informacije o smjernicama i rokovima.

Prekogranična mobilnost povezana s osposobljavanjem i mobilnošću

Brigitte Lavigne
potpredsjednica CESER-a i izvijestiteljica
o studiji

Na granici, gdje je protok radnika minimalan, mobilnost povezana sa strukovnim i trajnim osposobljavanjem može biti ključ suradničke strategije kojom se sve više pridonosi konsolidaciji euroregionalnog područja za život i jačanju prekogranične socijalne kohezije.

To je zaključak studije koju je provelo francusko Vijeće za regionalna, socijalna i okolišna pitanja regije Nouvelle-Aquitaine (CESER) koja je odobrena u lipnju.

Vijeću CESER, savjetodavnom vijeću regionalnih predstavnika i predstavnika civilnog društva, dan je zadatak da dostavi

mišljenja i provede studije o svim problemima u okviru kompetencija regije, uključujući međunarodno djelovanje i europska pitanja. S obzirom na to da je prekogranična mobilnost stup euroregionalne strategije, CESER je odlučio razmotriti to pitanje u svjetlu dvaju nedavnih događaja zbog kojih se mijenja odnos s granicom. Spajanjem triju bivših regija nastala je regija Nouvelle-Aquitaine, dok se stvaranjem Europske grupacije za teritorijalnu suradnju (EGTC) ta regija ujedinjuje s regijama Euskadi i Navarre.

Studija je usredotočena na stvarnost i prakse dionika u tim područjima te je provedeno otprilike 40 razgovora s dionicima u području prekogranične mobilnosti, što je pomoglo u prikupljanju podataka. Time je omogućeno utvrđivanje prepreka s kojima se dionici suočavaju, kao i prilika koje uživaju.

Analizom posebnih projekata razjašnjena je njihova sposobnost pronalaska konkretnih rješenja prilagođenih područjima. Konačno, u okviru studije istražuju se strateški smjerovi regije i euroregije u svjetlu dobrih praksi prekogranične mobilnosti na ostalim francuskim granicama.

Među zaključcima studije treba naglasiti da se „prekogranično” odvija na dvjema razinama. Postoji lokalna razina, plodan prostor za eksperimentiranje i inovacije zahvaljujući zajedničkoj kulturi i zajedničkom jeziku, ali i regionalna razina jer je

svim novim članicama regije Nouvelle-Aquitaine omogućeno sudjelovanje u inicijativama euroregionalne suradnje.

Kad je riječ o prekograničnoj suradnji, studija je pokazala da suradnja, unatoč konvencionalnim mudrostima, nije ograničena na pojedinačne prelaskе granica, već može poprimiti oblik kolektivne ili institucionalne mobilnosti.

Imajući na umu europski status regije Nouvelle-Aquitaine, CESER savjetuje da se mobilnost povezana s osposobljavanjem i zapošljavanjem učini središnjim elementom euroregionalne suradnje. Ova preporuka detaljnije je opisana u deset strateških preporuka i u posebnim operativnim mjerama. ■

SAZNAJTE VIŠE
<https://bit.ly/3OpFfE5>

PROJEKTI

PROSLAVA DIZAJNA U LAHTIJU, FINSKA

UKUPNO ULAGANJE
598 438 EUR

DOPRINOS EU-A
418 910 EUR

Novi centar posvećen umjetnosti, plakatima i dizajnu otvara se na mjestu bivše pivovare u Lahtiju na jugu Finske. Inicijativom financiranom sredstvima EFRR-a slavi se i želi revitalizirati gradska povijest industrije vodene dizajnom.

U središtu iskustvenog centra bit će novi Muzej za umjetnost i dizajn grada Lahtija čije se otvorenje očekuje 2021. S obzirom na to da je usredotočen na lijepu umjetnost, dizajn, način života i digitalnu tehnologiju, muzej je ujedno i novi dom postojećih gradskih Muzeja za umjetnost i Muzeja plakata.

Nadalje, u zgradi će se uz prostore za rad i prostor za sastanke za kreativne stručnjake nalaziti i trgovina umjetninama i dizajnerska trgovina, restoran te mikropivovara.

Cilj je ove ustanove pružiti potporu oživljavanju lokalne dizajnerske struke. Lahti je bio cijenjeno središte kreativne industrije do ranih 1990-ih kada je lokalnu proizvodnju, uključujući proizvodnju namještaja, tekstila i odjeće, zadesila snažna recesija.

Iako je stopa nezaposlenosti otad visoka, očekuje se da će ovaj centar privući nova poduzeća, stanovnike i posjetitelje kako bi se ojačalo lokalno gospodarstvo. U okviru projekta već su stvorena dva radna mjesta. Očekuje se da će nakon otvaranja centra uslijediti otvaranje još između 10 i 20 izravnih radnih mjesta koji bi trebali postati temelj za napredovanje kreativnih i uslužnih industrija.

Inicijativom je udahnut novi život u povijesnu zgradu iz 19. stoljeća, bivšu pivovaru Mallasjuoma. Razvojno društvo pretvorilo ju je u centar Malski, čiji se dio iznajmljuje gradu za Muzej i centar grada Lahtija za umjetnost i dizajn, čime se štiti lokalna arhitektonska baština.

Uključujuće iskustvo

Dizajn, operativni planovi i koncepti za novi centar razvijeni su u okviru projekta Tajumo pod vodstvom Instituta za dizajn pri Sveučilištu primijenjenih znanosti u Lahtiju zajedno s muzejima iz Lahtija i Gradskim udruženjem za poduzeća u središtu Lahtija.

Opsežne radionice, dubinski razgovori i posjeti finskim i inozemnim muzejima pomogli su timu da osmisli pouzdane poslovne i suradničke modele za lokaciju zajedno s idejama za događaje, izložbe i usluge kojima bi se mogli privući međunarodni i finski posjetitelji.

SProcesu su pomogle i skupine kojima je i samima važna uspješnost centra. Među njima su umjetnici, dizajneri, voditelji galerija i ostali muzejski stručnjaci, kreativna društva, lokalna sveučilišta, ugostiteljska društva i službe za organizaciju događaja.

Radi postizanja maksimalne transparentnosti svaka razvojna radionica, seminar i događaj bili su otvoreni za javnost. Ljudi su bili pozvani da komentiraju alternative za unutarnje uređenje centra i raspored namještaja te da pogledaju kako se najnovijom audiovizualnom tehnologijom može proširiti iskustvo posjetitelja.

U muzeju već imaju planove za inovativne izložbe u sljedećih nekoliko godina i proširenje njegova područja djelovanja. Rezultat je uzbudljiv centar kojim će se obogatiti gospodarski i kulturni život Lahtija. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.lahdenmuseot.fi/museot/en/lad/>

PROJEKTI

SERVIS ZA PREPOZNAVANJE
RIZIKA OD POPLAVA ŠTITI
CIPAR I GRČKE OTOKEUKUPNO ULAGANJE
1 159 248 EURDOPRINOS EU-A
985 361 EUR

Ljudi koji žive u klimatski ranjivom području istočnog Mediterana mogu imati koristi od ranog upozoravanja na poplave zahvaljujući Informativnom servisu upravljanja okolišnim rizicima (ERMIS-F) razvijenom u okviru prekograničnoga projekta financiranog sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Poplave predstavljaju sve veći rizik jer klimatske promjene dovode do ekstremnih oborinskih režima. U okviru projekta ERMIS-F osmišljen je internetski sustav za Cipar, Kreta i sjeverne egejske otoke kojim se stanovnicima, poduzetima, znanstvenicima i javnim službama pomaže da ograniče moguću štetu.

Na kartama koje se mogu ispisati ljudi mogu vidjeti jesu li njihovi domovi ili zemljišta ugroženi, čime ih se upozorava da poduzmu mjere zaštite. Korisnici istovremeno mogu pristupiti geoprostornim podatcima na portalu kako bi izradili karte s prilagođenim informacijama. Servis sustava ERMIS-F upotrebljava te podatke da bi lokalnim nadležnim tijelima izdao rano upozorenje na opasnost od poplava kako bi mogli planirati preventivne mjere.

Aplikacija za društvene mreže povezuje različite dionike kako bi mogli dijeliti ideje i podatke. Građani mogu upotrebljavati i svoje pametne telefone ili tablete za prikupljanje fotografija s označenom lokacijom lokalnih poplava i njihovih učinaka, čime nadležnim tijelima i istraživačima pomažu da bolje upravljaju poplavama.

U konačnici, baza znanja povezuje se s mjerama za kontrolu poplava i najboljim praksama, podatcima o prošlim lokalnim poplavama, zakonodavstvom, javnim nadležnim tijelima i softverom za studije o projektima povezanim s poplavama. Nadalje, edukativni materijali, koji prate događaje, poučavaju ljude o tome kako upotrebljavati platformu i podižu njihovu svijest o povezanosti poplava i klimatskih promjena.

Usluge servisa ERMIS-F besplatne su, informacije su dostupne na grčkom i često na engleskom jeziku kako bi podatcima o ograničavanju štete mogli pristupiti i lokalni stanovnici i posjetitelji.

S podataka na djela

Projekt je uspostavljen da bi se javnim službama i građanima pomoglo da djeluju koristeći se složenim znanstvenim saznanjima o upravljanju prirodnim opasnostima.

Tim projekta ERMIS-F surađivao je s fokusnim skupinama lokalnih dionika u pilot-područjima (Lezbos, Kreta i Cipar). Obrađivao je podatke i stvarao scenarije potencijalnih učinaka upotrebe zemljišta i klimatskih promjena, kao i njihov utjecaj na područja koja su sklona poplavama.

Tehničku stručnost ponudili su Ciparski institut koji je koordinirao projektom, egejsko Sveučilište, Tehničko sveučilište na Kreti, općina Chania, Uprava za vode sjeverne egejske regije i Odbor za kanalizacije u Limassolu.

Tijela civilne zaštite, lokalne vlade i institucije, profesionalna udruženja i organizacije za zaštitu okoliša također su pridonijeli projektu.

Lokalne zajednice i korisnici bili su uključeni putem informacijskih točaka na Cipru, Kreti i na egejskim otocima na kojima su mogli naučiti upotrebljavati i pridonijeti uslugama servisa ERMIS-F. Uredima, koji su još uvijek aktivni, sada upravljaju lokalna javna tijela.

Sustav ERMIS-F upotrebljava softver otvorenog koda i distribuiranu arhitekturu zbog čega ga se može lako replicirati u drugim regijama, prilagoditi donošenju politika i privatnim istraživanjima te proširiti na druge opasnosti poput požara ili suša. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://ermis-f.eu/>

PROJEKTI

AŽURIRANO PRAĆENJE VREMENSKIH UVJETA POMAŽE ZAŠTITITI TALIJANSKU I HRVATSKU OBALU

**UKUPNO ULAGANJE
1 150 000 EUR**

**DOPRINOS EU-A
977 500 EUR**

Istraživači i regionalne vlade surađivali su u prekograničnom projektu da bi pomogli zaštititi živote i ublažiti štetu nastalu zbog vremenskih uvjeta na jadranskoj obali. Cilj jest smanjiti rizike za područje do kojih dolazi zbog prirodnih katastrofa.

Očekuje se da će opasni vremenski uvjeti u budućnosti postati znatno češći kao rezultat klimatskih promjena. Projektom „Iskorištavanje sustava za potporu pri odlučivanju (DSS) za područje Jadrana radi praćenja i upravljanja nepovoljnim vremenskim uvjetima i poplavama” („Adriatic DSS exploitation for MOnitoring and Risk management of coastal Extreme weather and flooding”) (AdriaMORE) želi se pomoći ublažiti utjecaj događaja poput poplava na obalne zajednice i okoliš diljem Italije i Hrvatske.

Projektom se nastavlja na dva prethodna projekta Interrega ažuriranjem postojećih sustava kojima se prati i upravlja hidro-meteorološkim rizicima kao što su oluje. Tim je bio usredotočen na točnost i pravodobnost upozorenja na ekstremne vremenske uvjete u cilju poboljšanja dostupnih informacija za agencije za civilnu zaštitu i tijela za upravljanje rizicima u svrhu spašavanja života.

Prema regionalnoj vladi Abruzzo, koji se nalazi na istočnoj obali talijanskog poluotoka, lokalne službe za spašavanje i nadležna tijela sada mogu biti odmah obaviješteni o tome kada se očekuje pojava ekstremnih vremenskih uvjeta.

Pozornost je usmjerena i na proučavanje posebnih ranjivosti u različitim regijama koje su sudjelovale u projektu. Primjeri najboljih praksi razmjenjivani su među institucionalnim upravljačkim tijelima iz obiju zemalja, a potpora je pružena tijelima za navigaciju na moru, kontrolu zračnog prometa i tijelima za upravljanje gradskim vodama.

Dodane su nove komponente kako bi se poboljšala obuhvaćenost određenih dijelova obala obiju zemalja. Nastalim softverom mogu se dobiti i tumačiti podatci meteoroloških radara iz sustava s različitim funkcijama. Ažuriranja su probno provedena na ušćima rijeke Pescara (Italija) i rijeke Neretve (Hrvatska).

Borba protiv požara

Vjetar i voda ne predstavljaju jedinu opasnost u obliku ekstremnih vremenskih uvjeta na obali: i vatra predstavlja velike rizike za obalne zajednice i plovila na moru. Projektom AdriaMORE financirana je nabava broda koji će se primarno upotrebljavati za borbu protiv požara na moru i uz obalu blizu Dubrovnika, povijesne luke na jugu Hrvatske u kojoj je brod i usidren. Može obavljati i intervencije povezane s onečišćenjem, poput uspostave plutajućih brana.

U okviru projekta ugrađen je i uređaj za analizu vjetra koji s pomoću radara ili zvučnih valova prepoznaje brzinu i smjer vjetra oko Dubrovnika. Ovaj uređaj omogućuje predviđanje opasnih vremenskih uvjeta.

Budući da naši vremenski uvjeti postaju sve nepredvidljiviji, rezultati projekta AdriaMORE učinit će život u jadranskim obalnim zajednicama sigurnijim. Aktivnostima u okviru projekta zaštitit će se životi lokalnog stanovništva i pomoći će se u očuvanju prirodnih staništa. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.italy-croatia.eu/web/adriamore>

PROJEKTI

MLADI VOLONTERI IZ RÉUNI-
ONA POKAZUJU SOLIDARNOST
SA SUSJEDNIM ZAJEDNICAMAUKUPNO ULAGANJE
12 601 720 EURDOPRINOS EU-A
2 211 462 EUR

Zahvaljujući volonterskom programu financiranim sredstvima EU-a, mladi iz Réuniona stekli su profesionalno iskustvo tijekom obavljanja zadataka u organizacijama diljem Indijskog oceana i Južne Afrike.

Réunion, francuska prekomorska regija blizu Mauricijusa, nalazi se istočno od Madagaskara u Indijskom oceanu. Udaljena lokacija otoka ograničava mobilnost građana, što rezultira visokom stopom nezaposlenosti među ljudima mlađima od 30 godina.

Između 2015. i 2017. 139 mladih muškaraca i žena s otoka poslano je na misiju u druge zemlje u okviru programa Interreg Indijski ocean – regije koja obuhvaća Australiju, Komore, Indiju, Keniju, Madagaskar, Mauricijus, Mozambik, Sejšele, Južnu Afriku i Tanzaniju.

Te volontere za međunarodnu solidarnost (VSI-ove) sufinancirali su EFRR i Regionalno vijeće Réuniona. Program je koordinirala francuska platforma za međunarodnu razmjenu i solidarno volontiranje: France Volontaires.

Odabrani prema svojim profilima, volonteri su bili dostupni privatnim i javnim tijelima poput ministarstava, gospodarskih komora i industrijskih komora, turističkih ureda, kulturnih centara ili udruga. Sektori su bili različiti i uključivali su kulturu, turizam, financije, okoliš, istraživanje i energiju.

Volonteri u prosjeku imaju između 23 i 34 godine i diplomirali su u različitim područjima. Zadatci koje su obavljali osmišljeni su da se njima ojačaju suradničke veze između Réuniona i drugih područja.

Svaka misija trajala je od jedne do tri godine te su volonteri primali naknadu tijekom trajanja misije.

Život u stvarnom svijetu

Uz to što su motiviranim mladim ljudima pružili priliku da iskuše život u drugoj zemlji, zadatci su im pružili i stvarno iskustvo u profesionalnom okruženju. Uz prijenos vještina, volonteri s Réuniona podijelili su i svoje znanje s organizacijama domaćinima.

Većina volontera zaposlila se nakon obavljene misije. Do kraja 2018. 43 volontera preuzelo je profesionalne uloge. Taj je broj uključivao 14 volontera na Madagaskaru, 11 na Mauricijusu, šest na Komorima, šest na Sejšelimima, dva u Mozambiku, dva u Tanzaniji, jednog u Australiji i jednog u Indiji.

Prema studiji koju je provelo udruženje France Volontaires, 85 % bivših volontera zaposlilo se na Réunionu, u Francuskoj i regiji Indijskog oceana. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.france-volontaires.org/nos-actions/programmes-ultramarins/la-reunion/>

PROGRAM

20. LISTOPADA 2020.

Na internetu

11. Godišnji forum Strategije EU-a za baltičku regiju

<https://www.annualforum2020.eu/en/>

PRAVNA OBAVIJEST

Europska komisija niti bilo koja osoba koja djeluje u ime Europske komisije nije odgovorna za uporabu sljedećih informacija.

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2020.

PDF: ISSN 2315-0823 KN-LR-20-003-HR-N

© Europska unija, 2020.

Ponovna upotreba dopuštena je samo uz navođenje izvora.

Ponovna upotreba dokumenata Europske komisije uređena je Odlukom 2011/833/EU (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

Za svaku upotrebu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije, možda će biti potrebna izravna dozvola imatelja pojedinačnog prava.

Ovaj je časopis dostupan na 22 jezika na **web**-mjestu:

http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/information/publications/panorama-magazine/

Sadržaj izdanja finaliziran je u listopadu 2020.

FOTOGRAFIJE (STRANICE):

Naslovna stranica: © iStock/Imantsu

Stranica 3.: © Europska unija

Stranica 4.: © iStock/elenabs

Stranica 5.: © iStock/fiskes

Stranica 6.: © iStock/Motortion

Stranica 7.: © iStock/AndreyPopov

Stranica 8.: © Europska unija / Paolo Poce

Stranica 9.: Lijevo © iStock/skynesher; desno © Prostock-Studio

Stranica 10.: © Europska unija

Stranica 12.: © EstLat

Stranica 13.: © iStock/LordRunar

Stranica 14.: © iStock/Thomas Demarczyk

Stranica 15.: © Ministarstvo vanjskih poslova, Slovenija

Stranica 16.: © iStock/MATJAZ SLANIC

Stranica 17.: © iStock/gremlin

Stranice 19., 20.: © iStock/Imantsu

Stranica 22.: © Ministarstvo financija, Latvija

Stranica 25.: Lijevo © Sveučilište u Latviji; desno © iStock/onurdongel

Stranica 26.: Lijevo © iStock/MediaProduction; desno © Hugo.lv

Stranica 27.: Lijevo © Vizulo; desno © Goldcastle7

Stranica 28.: © Grindeks

Stranica 34.: 01 © Instituto Pedro Nunes; 02 © Utrecht

Sustainability Institute; 03 © Vijeće Grada Aberdeen;

04 © Ecoplus – Business Agency of Lower Austria;

05 © LUT University

Stranica 35.: 01 © Al'Terre Breizh; 02 © Regija Hauts-de-France;

03 © CVR – Centro de Valorização de Resíduos;

04 © German Environment Agency; 12 © Western

Development Commission;

Stranica 36.: 01 © CARNET – Croatian Academic and Research

Network; 02 © Museum of Archaeology and History

in Elbląg; 03 © Luleå University of Technology;

04 © University of Naples "Federico II";

05 © O'clock

Stranica 37.: 01 © Ville de Lille; 02 © DOIC vzw ; 03 © Office for

Housing and Urban Development, Grad Leipzig; 04 ©

SOS-Kinderdorf Berlin e.V.; 05 © Općina Viladecans

Stranica 38.: 01 © Unione dei Comuni della Bassa Romagna ;

02 © Alytus City Community Center; 03 © Regionalno

vijeće Helsinki-Uusimaa; 04 © Kindervereinigung

Chemnitz e.V.; 05 © Association SEE ICT

Stranica 39.: © CESER

Stranica 40.: © iStock/vicnt

Stranica 41.: © iStock/mpalis

Stranica 42.: © iStock/HABY

Stranica 43.: © iStock/fstop123

OSTANITE U KONTAKTU

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EUinmyRegion

EUinmyregion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

EUinmyregion

euinmyregion

ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/ferreira_en
@ElisaFerreiraEC

Ured za publikacije
Europske unije

Europska komisija
Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku
Komunikacija – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-pošta: regio-panorama@ec.europa.eu